

Forslag til

Læreplan *for faget*

kristendomskundskab

på kristne skoler

Forord

Det er en glæde hermed at gøre "Læreplan 2008 i kristendomskundskab" tilgængelig for en bredere kreds i en trykt og en elektronisk udgave. Her er kristendomsfaget gennemtænkt ud fra kristne skolers grundlag og med tanke på den kulturelle og skolepolitiske kontekst, skolerne indgår i. Materialet udsendes som inspiration til kristne skolers arbejde med læreplan / undervisningsplan for faget.

I friskolelovens § 1 a, stk. 2, står der:

"Skolen udarbejder undervisningsplaner for de fagområder og emner, der er nævnt i stk. 1.

Undervisningsplanerne skal angive udviklingen hen mod slutmålene, beskrive, på hvilke klasse- eller alderstrin der arbejder med de forskellige fagområder og emner, samt beskrive, hvorledes det samlede undervisningstilbud giver mulighed for alsidig personlig udvikling."

Undervisningsplanen/Læreplanen er den enkelte skoles ansvar! (Det kan være lidt forvirrende, at der i bekendtgørelsen anvendes begrebet "undervisningsplan", mens der i nærværende tekst bruges begrebet "læreplan". Det er historisk betinget, men vi vil i det efterfølgende bruge begrebet "læreplan". Se sammenstilling af begreberne på FKF's hjemmeside: <http://kristne-friskoler.dk/dokumenter/paedagogik>). Hvis en skole underviser i kristendomskundskab, skal den læreplan, skolen vælger for faget, lægges på skolens hjemmeside. Fører man til prøve i faget, skal læreplanen stå mål med Fælles Mål. Det er fuldt tilstrækkeligt at lade skolens læreplan omfatte formål, slutmål og læseplan og ikke alle dokumenter i nærværende læreplan.

Materialets tilblivelse

Frie skoler skulle lægge deres læreplan for faget på nettet senest 1. aug. 2008, uagtet at folkeskolen først kom med de reviderede Fælles Mål i 2009. Derfor reviderede Foreningen af Kristne Friskoler / Pædagogisk Forening i skoleåret 2007/2008 sin vejledende læreplan for kristendomskundskab fra 2000. Det skete i henhold til ministeriets nye krav til læreplaner og efter skabelonen fra Fælles Mål 2004. Det er denne plan, kaldet "Læreplan 2008" som i en ganske let redigering nu lægges på FKF's hjemmeside og udgives som hæfte.

Udvalget for læreplansarbejdet bestod af:

- Alice Skovenborg, Alme Skole
- Astrid Reuss Schmidt, Johannesskolen
- Ebbe Kaas, Brændstrup Kristne Friskole
- Henriette Juul Larsen, Alme Skole
- Marianne Riemer, Johannesskolen
- Niels Kousgaard, Løgumkloster Efterskole
- Vibeke Ingemansen, Markussskolen
- Kristian Søndergaard, Pædagogisk Forening

Deres arbejde byggede på den vejledende læseplan fra 2000, som 20 lærere var med i udarbejdelsen af. Birgitte Kjær har været konsulent på hele materialet, såvel i 2000 som i 2008.

Materialet indeholder:

- *Signalement af faget*, hvor fagets kundskabsområder kort beskrives
- *Formål*, som i overordnede begreber beskriver fagets mål
- *Kristendomsfagets grundlag*, som er citeret fra den tidligere Pædagogisk Forenings grundlag og lokalt bør udskiftes med den enkelte skoles eget grundlag

- *Slutmål*, som mere detaljeret beskriver fagets mål. Disse lever fuldt ud op til niveauet i Fælles Mål 2009
- *Delmål efter 6. klassetrin*, som angiver hvor langt man forventes at være nået på vej mod fagets slutmål efter 6. kl.
- *Læseplan*, hvor fagets kundskabsområder er udfoldet i 4 faser
- *Undervisningens indhold fordelt på klassetrin*, hvor der gives forslag til en yderligere konkretisering af kundskabsområderne, samt forslag til hvordan nogle af emnerne kan tilrettelægges på tværs af kundskabsområderne eller på tværs af flere fag. Bemærk, at der også optræder et fast punkt på hvert klassetrin: Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker. Stoffordelingsplanerne bør ikke gøres til en forpligtende del af skolens læreplan. De er udarbejdet for at give en håndsrækning til lærerne i erkendelse af manglen på grundbogsmateriale som eksempler på mulige konkretisering af læreplanen. Til de enkelte foreslåede emner er der anført nogle stikord og bibelsteder som starthjælp til refleksionen over muligt indhold i emnet. Disse anses ikke for at være udtømmende. Der gives ej heller refleksioner over tilrettelæggelsen af undervisning i emnerne.
- *Salmer i undervisningen*, hvor der gives forslag til kernesalmer og sange på hver fase
- *En række bilag*, bl.a. med oversigter over læreplanens indhold og med læreplan for kristne efterskoler 10. kl., idet der var en række efterskoler med i Pædagogisk Forening frem til omstruktureringen af foreningen i 2009.

Læreplanen er udarbejdet med tanke på et to-timersfag, som dog udelader faget i 7. eller 8. kl. hvor nogle af eleverne går til konfirmationsforberedelse.

Udgivelser med tilknytning til læreplanen

FKF har ud over læreplanen udgivet en række materialer til inspiration for kristendomsfaget på kristne skoler:

Undervisning i kristendom, Birgitte Kjær, FKF 2010. Fagets muligheder på en kristen skole analyseres, og tænkningen bag nærværende læreplan udfoldes og drøftes. Her kan man finde stof til diskussioner om læreplanens forslag til fagets formål, slutmål, indhold, tværfagligt samarbejde mv., og bogen peger videre mod den konkrete undervisning i kapitler om fagets metoder og evaluering. Folkeskolens fag analyseres og sammenlignes med Læreplan 2008. Her findes også overvejelser over muligheden for at føre til folkeskolens afgangsprøve eller lade være. Endelig belyser bogen fagets situation, hvis det kun tildeles én time om ugen. Se bilag 8.

Undervisningshæfter. Der er udarbejdet en plan for undervisningshæfter til 2-3 måneders undervisning på hvert klassetrin på baggrund af læreplanen. Halvdelen af disse hæfter er udkommet, og der arbejdes på at fuldføre serien de kommende år med et hæfte om året. Se mere på foreningens hjemmeside: www.kristne-friskoler.dk. (bilag 9.)

Materialeoversigt. Der er i 2009 udarbejdet en oversigt over tilgængeligt materiale, som kan bruges i undervisningen eller som inspiration til undervisningen på baggrund af læreplanen.

Med disse udgivelser har FKF forsøgt at give de kristne friskoler nogle gode hjælpemidler til at levere en grundig og solid undervisning i skolernes "kongefag", kristendomskundskab. Alle materialer kan købes ved henvendelse til FKF's sekretariat (se nedenfor).

Hedensted december 2010

Hans Jørgen Hansen

Daglig leder

Foreningen af Kristne Friskoler
Bytorvet 7, 1.th.
8722 Hedensted
www.kristne-friskoler.dk
Mail: fkf@kristne-friskoler.dk
Tlf. 97352099

Indholdsfortegnelse

Forord

Indholdsfortegnelse

Læreplan

Signalement af faget
Formål
Kristendomsfagets grundlag
Slutmål
Delmål efter 6. klassetrin
Læseplan

Undervisningens indhold fordelt på klassetrin

Børnehaveklasse
1. klasse
2. klasse
3. klasse
4. klasse
5. klasse
6. klasse
7./8. klasse
9. klasse
10. klasse
Salmer i undervisningen

Bilag

Bilag 1: Oversigt over kundskabsområdernes indhold
Bilag 2: Kort emneoversigt fordelt på klassetrin
Bilag 3: Slut- og delmål – en sammenstilling
Bilag 4: Undere
Bilag 5: Lignelser
Bilag 6: Jesu møde med mennesker
Bilag 7: Forslag til plan for efterskolernes 10.kl.
Bilag 8: Indholdsfortegnelse til *Undervisning i kristendom*
Bilag 9: Undervisningshæfter til læreplanen
Bilag 10: Links

Signalement af faget kristendomskundskab

Der undervises i kristendomskundskab på 0.-10. klassetrin bortset fra det klassetrin, hvor konfirmationsforberedelsen finder sted.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder samt hovedområderne herunder er:

Bibelen

Bibelen som bog

- Tilblivelse, kanondannelse, opbygning, skrifter, oversættelse, udbredelse og betydning

Frelsehistorien i GT og NT fra skabelse til nyskabelse

- Urhistorien, patriarkerne og Israels historie
- Jesu liv, død, opstandelse og himmelfart
- De første kristne, de sidste tider, Jesu genkomst, dom og nyskabelse

Bibelens profetiske, poetiske og læremæssige dele

- Dele af GT's lovgivning, tempeltjeneste og fester
- Profeter og profetier
- Poesi, særligt salmerne i GT
- Læremæssig og etisk undervisning i NT

Kristen tro og etik

Guds handlinger i skabelse, frelse, helligelse og nyskabelse

Troen på Gud Fader, Søn og Helligånd

Det kristne livs- og menneskesyn

Kristen trospraksis i hjem og menighed herunder bøn, bibelbrug, dåb og nadver

Kristen etik i mødet med medmennesket, samfundet og naturen, herunder De ti Bud, det dobbelte kærlighedsbud og forvalteransvaret

Kristendommen historisk og nutidigt

Dansk og international kirke- og missionshistorie

Kristne kirkesamfund

Folkekirken, kirkelige retninger og organisationer

Mission og diakoni

Salmer og kristne sange

Kristne symboler og kristen kunst

Kristendommen i kultur og i samfund

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Grundlæggende træk i udvalgte verdensreligioner

Nyreligiøse bevægelser, livssyn og strømninger

Religionernes plads og betydning i forskellige samfund

Mødet mellem kristendommen og religionerne

De grundlæggende kundskaber skal i hvert af de fire områder udvikles i løbet af skoleforløbet i fagets lektioner, så vel som når faget indgår i tværgående emner.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder med deres underpunkter er sammen med fagformål og del- og slutmål grundlaget for tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen i overensstemmelse med fagets formål.

Formål for faget kristendomskundskab

Stk. 1: Formålet med undervisningen i kristendomskundskab er, at eleverne opnår

- indsigt i Bibelen, i den kristne tros indhold og praksis og i kristen etik
- viden om kristendommens historie og nutid
- færdighed i at arbejde med emner inden for Bibelen og kristendommen

Stk. 2: Undervisningen sigter mod, at

- faget bidrager til elevernes alsidige personlige udvikling, herunder deres holdningsdannelse og livsførelse
- eleverne oplever og erkender, at kristendommen kan være et fundament for tro, livsopfattelse og etik
- eleverne får mulighed for at møde Guds ord til tro og til vækst i troens liv

Stk. 3: Faget bidrager til elevernes aktive medleven i og ansvar for et frit og demokratisk samfund ved, at eleverne opnår

- viden om kristendommens samfundsmæssige og kulturelle udtryk
- færdighed i at relatere etiske, samfundsmæssige og eksistentielle spørgsmål til kristendommen
- indsigt i forholdet mellem kristendommen og andre religioner og livssyn

Stk. 4: Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser inddrages i undervisningen med henblik på, at eleverne

- opnår kendskab til disse
- får forståelse og respekt for mennesker med anden livsopfattelse
- får en øget forståelse for kristentroens egenart og den kristne missions udfordringer

Kristendomsundervisningens grundlag

Stk. 1. Undervisningen bygger på den kristne tro, således som den er udtrykt i Bibelen, som er Guds inspirerede, troværdige og urokkelige ord og absolutte autoritet i alle spørgsmål vedrørende kristen tro, lære og livsførelse.

Stk. 2. Undervisningen bygger på den overbevisning, at Den evangelisk-lutherske kirkes bekendelse er et sandt udtryk for, hvad Gud har åbenbaret til frelse for os i Den hellige Skrift.

Slutmål for faget kristendomskundskab

Efter 9./10. klassesettrin

Bibelen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

- at læse og lytte til bibelske beretninger og andre bibelske tekster med udbytte
- at formidle indsigt i bibelske enkeltberetninger og den samlede bibelske historie på forskellig vis (bibelfortælling, resumé, samtale, poesi, billedkunst ...)
- at forstå og anvende centrale bibelske begreber
- at orientere sig i Bibelen, dens skrifter og genrer
- at benytte håndbøger og andre hjælpemidler i arbejdet med bibelske tekster
- at relatere bibelske tekster til kristen tro og kristent liv
- at lade sig udfordre af bibelteksterne
- at drøfte og forholde sig til forskellige forståelser af Bibelen og enkelttekster – fra bibelhistorier, folkelige forståelser og videnskabelige tolkninger
- at se sammenhænge og brudflader mellem bibelske beretninger, almene livsværdier og samfundsmæssige forhold

Kristen tro og etik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

- at redegøre for det centrale indhold i kristentroen
- at redegøre for, hvad det vil sige at være menneske og at være kristen
- at drøfte grundlæggende tilværelsesspørgsmål i lyset af kristentroen
- at beskrive centrale elementer i en kristen trospraksis og betydningen af dem
- at redegøre for centrale bud og værdier i kristen etik i forhold til medmennesket, samfundet og naturen
- at genkende og vurdere forskellige etiske argumentationsformer
- at indgå i etiske diskussioner på basis af en kristen etik og i med- og modspil med andre etiske værdisæt
- at relatere spørgsmål om kristen tro og etik til relevante bibelske tekster og grundtanker
- at lade sig udfordre af kristen tro og etik
- at tilegne sig kristen tro og vokse i livet som kristen – for dem, som ønsker dette

Kristendommen historisk og nutidigt

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

- at forstå højtider, gudstjeneste, ritualer og symboler i kirken og kunne anvende dem
- at orientere sig i det kirkelige landskab: folkekirken med dens retninger og organisationer, udvalgte kirkesamfund samt tværkirkelige bevægelser
- at kende kirkehistorien som baggrund for forståelse af aktuelle kirkelige forhold, nationalt og internationalt, samt til forståelse af udfordringer til kirken og kristendommen
- at drøfte centrale brudflader i forståelsen af og udøvelsen af kristendommen og forholde sig til dem
- at forstå og forholde sig til den kristne mission og diakoni og deres aktuelle udfordringer
- at anvende og tolke salmer og kristne sange
- at bruge salmebogens registre og tekstdel
- at opleve klassiske og aktuelle kunstneriske udtryk af motiver fra kristendommen og at formulere sig om betydningen og om brugen af dem
- at redegøre for og vurdere kristendommens og folkekirkens historiske betydning for dansk kultur og samfund

- at drøfte kristendommens plads i og aktuelle udfordringer til samfundet

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

- at redegøre for grundtanker og central trospraksis i udvalgte verdensreligioner
- at forstå de historiske sammenhænge mellem jødedom, kristendom og islam og kende ligheder og forskelle mellem dem
- at beskrive og forholde sig til udvalgte religiøse sekter og bevægelser
- at genkende elementer fra Østens religioner i nyere religiøse strømninger, bevægelser og enkeltfænomener og forholde sig til dem
- at sammenligne og vurdere grundlæggende træk på tværs af religionerne
- at perspektivere kristentroen i lyset af andre religioner og livssyn – og andre religioner og livssyn i lyset af kristentroen
- at forstå og drøfte religionernes betydning for enkeltpersoner, familier og samfundsmæssige forhold
- at møde medmennesker med indsigt, et åbent sind og en personlig forankring
- at leve som aktive og ansvarlige mennesker i et demokratisk og flerkulturelt samfund i en globaliseret verden

Delmål efter 6. klassetrin for faget kristendomskundskab

Bibelen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

- at lytte til bibelske beretninger og arbejde med disse i genfortælling, drama, sang, billedkunst, samtale og diskussioner
- at forstå og anvende udvalgte bibelske begreber
- at orientere sig i Bibelen, dens skrifter og genrer
- at læse lettilgængelige tekster direkte fra Bibelen
- at relatere bibelske tekster til kristen tro og etik
- at lade sig udfordre af bibelteksterne
- at se nogle centrale sammenhænge mellem bibelske beretninger og almene livsværdier

Kristen tro og etik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

- at udtrykke sig om nogle centrale dele af kristentroen
- at samtale om, hvad det vil sige at være menneske og at være kristen
- at drøfte almene tilværelsesspørgsmål i lyset af den kristne tro
- at kende centrale bud og værdier i kristen etik i forhold til medmennesket og naturen (familie, kammerater, samfund, skole, nærmiljø og natur)
- at samtale om etiske spørgsmål
- at udtrykke sig om nogle centrale elementer i en kristen trospraksis og betydningen af dem
- at begynde at relatere spørgsmål om kristen tro og kristent liv til relevante bibelske tekster og grundtanker
- at lade sig udfordre af kristen tro og etik
- at vokse i kristen tro og i livet som kristen for dem, som ønsker dette

Kristendommen historisk og nutidigt

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

- at forstå højtider, gudstjeneste, ritualer og symboler i kirken
- at kende til centrale perioder, begivenheder og personer i kirkehistorien
- at udtrykke sig om kristen mission og diakoni
- at bruge salmer og kristne sange som udtryksform
- at bruge salmebogens registre og tekstdel
- at genkende og reflektere over brugen af bibelske motiver i klassisk og aktuel kunst
- at kende til elementer af kristendommens betydning for dansk kultur og samfund

Ikke-kristne religioner

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

- at kende ritualer og højtider i jødedom og islam
- at respektere mennesker med en anden tro

Læseplan for faget kristendomskundskab

1. forløb: Børnehaveklasse - 2. klasse

Undervisningen i første forløb har sit centrum i det grundlæggende bibelstof om verdens begyndelse, om Guds folks tidlige historie og om Jesu liv. Undervisningen må vægte fortællingen, sangen, samtalen og kreative arbejdsformer, hvor eleverne på mange måder oplever de bibelske beretninger og udtrykker deres oplevelser af dem. I sammenhæng med bibelfortællingen inddrages samtaler om de temaer om Gud og menneskelivet (troslære- og etikemner), som beretningerne indeholder.

Enkelte centrale troslære- og etikemner behandles selvstændigt på det niveau og med den erfaringsbaggrund, som er børnenes, ligesom der gives glimt af kirkens liv i fortid og nutid.

Undervisningen omfatter især:

Bibelen

- Urhistorien, patriarkerne og Josef
- Moses' historie, udfrielsen af Ægypten samt ørkenvandringen
- Jesu livshistorie fra undfangelse til himmelfart og pinse
- Enkle bibelske beretninger, herunder undere og lignelser
- Bibelske billeder og symboler

Kristen tro og etik

- Troslære- og etikemner, som udspringer af bibelfortællingen
- Centrale troslære- og etikemner tilpasset aldersgruppen som fx: Naturen er skabt af Gud, Jeg er skabt af Gud, Familien, Tilgivelse, Døden, Himlen, Bønnen, Dåben
- Relationen mellem de bibelske beretninger og kirkehøjtiderne

Kristendommens historie og nutid

- Kirken med fokus på højtiderne og kirkerummet
- Kristen trospraksis i børnehøjde
- Fortællinger om mission og diakoni
- Salmer og kristne sange
- Kristen kunst som musik, litteratur, billedkunst mv. kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

2. forløb: 3. - 6. klasse

I løbet af andet forløb begynder eleverne at interessere sig for en større del af omverdenen i fortid og nutid. Deres læsefærdigheder øges stærkt. Efterhånden kan der inddrages mere selvstændigt arbejde med bibelttekster og mange sider af den kristne tro, etikken og det kirkelige og kristelige liv. Det er således en periode, hvor eleverne kan erobre et stort vidensområde og begynde at forholde sig personligt til det, selv om pubertetens mere personlige og intellektuelle modning stadig hører fremtiden til.

Bibelens budskab må træde frem i undervisningen, så sammenhængen mellem dette og elevernes hverdag, liv og tro står klart.

Kundskabsområderne i andet forløb hører sammen, så det ofte er muligt at arbejde med et emne ud fra flere forskellige vinkler. Nogle af emnerne lægger op til tværfagligt samarbejde – det gælder fx inden for etik, kirkehistorie og salmer.

Undervisningen omfatter en første indføring i livet i hverdag og fest for jøder og muslimer.

Undervisningen omfatter især:

Bibelen

- Bibelens tilblivelse og brug
- Israels historie fra indtagelsen af Kanaans land til Jesu tid
- Templet, tempeltjeneste og fester i Israel
- Salmer, ordsprog og profeter i forbindelse med det historiske stof
- Messiasprofetier
- Liv og lærdom på Jesu tid
- Johannes Døberen
- Beretninger fra Jesu liv: Jesu møde med mennesker, Jesu undere og Jesu lignelser
- Urkirken og Paulus

Kristen tro og etik

- Forsagelsen
- Gud Fader
- Jesus – Gud og menneske
- Jesu stedfortrædende død og opstandelse
- Helligånden, menigheden og troen
- Kristen trospraksis: Bibelbrug, Fadervor og bøn, dåb og nadver
- De ti bud, Det dobbelte kærlighedsbud og Den gyldne regel
- Ethiske emner i relation til elevernes verden fx: Mobning, venskab, bekymringer, taknemmelighed, gavmildhed, gæstfrihed, familieliv, socialt ansvar, skole, arbejde, diakoni, mode, musik, film, computerbrug mv.

Kristendommens historie og nutid

- Kirken med dens gudstjeneste, kirkebygning, kirkeår og kirkelige handlinger
- Kirkelige symboler
- Kirkens historie fra oldkirken til reformationen
- Den katolske kirke
- Glimt fra missionshistorien
- Diakoni
- Salmer, salmebog, salmedigtere og kristne sange
- Kristen kunst som musik, litteratur, billedkunst mv. kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

- Islam i hverdag og fest
- Jødedom i hverdag og fest

3. forløb: 7./8. - 9. klasse

I denne fase giver elevernes større modenhed mulighed for, at de kan arbejde med sammenhænge i bibelsk stof, de allerede kender, og arbejde med vanskeligere tekster, temaer og begreber i Bibelen.

Elevernes identitetsudvikling, vågnende engagement i den større omverden samt søgen efter en livstolkning betyder, at det er hensigtsmæssigt at give god plads for at arbejde tematisk med kristendommen, dvs. arbejde med emner inden for troslære og etik. Kirke- og missionshistorie må tilgodeses, så eleverne får en mulighed for at forstå og orientere sig i det kirkelige landskab.

Det er ofte muligt at sammenknytte stof på tværs af kundskabsområderne, så emner bliver belyst fra flere vinkler, ligesom brug af gæstelærere, ekskursioner, film, artikler i ungdomsblade mv. kan være med til at gøre undervisningen konkret og erfaringsnær for eleverne.

Det er vigtigt, at eleverne oplever, at de fortsat lærer nyt i faget, og at de får baggrund for og redskaber til selv at arbejde videre med fagets områder, fx gennem kendskab til håndbøger, opslagsværker og hjemmesider. Eleverne må opleve, at tro og liv er nært forbundet, og at kristendommen i kraft af dens kulturelle udtryk har betydning for alle uanset tro.

I undervisningen bør der veksles mellem et arbejde med de store linjer, der på få timer giver et overblik over store stofområder, og et fordybelsesarbejde, hvor forskellige arbejdsmetoder benyttes, og eleverne kommer tættere på enkeltemner. Dele af stoffet egner sig til tværfagligt arbejde.

I tredje forløb inddrages undervisning i ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser på et grundigere niveau. Eleverne arbejder desuden sammenlignende mellem kristendommen og ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser fx gennem temaarbejde.

Undervisningen omfatter især:

Bibelen

- Bibelbrug og bibelsyn
- Oversigtsmæssig gennemgang af GT med fokus på centrale begreber og sammenhænge mellem GT og NT
- Et GT-skrift
- Jesu liv – uddrag af Lukasevangeliet
- Om Paulus' breve

Kristen tro og etik

- Gudsbilledet, menneskesyn og natursyn samt 1. trosartikel
- Hvem er Kristus? samt 2. trosartikel
- At være kristen samt 3. trosartikel
- Fremtiden: De sidste tider, døden og herlighedshåbet
- Hvad er kristen etik? Om Bibelen og etiske normer, fx De 10 bud og Bjergprædikenen
- Ethiske emner i relation til aldersgruppen, fx: Autoriteter, arbejde, penge og forbrug, troværdighed, kristen etik samt bibelske perspektiver på abort, mand og kvinde

Kristendommens historie og nutid

- Kristne kirkesamfund
- Retninger, bevægelser, organisationer og strømninger i folkekirken
- Kirken og missionen internationalt
- Den kirkehistoriske baggrund for kristendommens aktuelle udformning i Danmark og internationalt
- Salmer og kristne sange

- Kristen kunst som musik, litteratur, billedkunst mv. kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

- Udvalgte verdensreligioner
- Nyreligiøse bevægelser og strømninger
- Mødet mellem kristendommen og religionerne

4. forløb: 10. klasse

Der arbejdes videre i forlængelse af 3. forløb, dog med nye emner inden for kundskabsområderne og med mulighed for at uddybe udvalgte elementer. Der vil være stor forskel på faget i 10. kl. afhængig af elevsammensætningen. Er der mange elever med solid faglig baggrund, kan der hentes inspiration i planen for efterskolernes 10.kl., se bilag 7. Det anbefales at tage udstrakt hensyn til elevernes ønsker på dette frivillige klassetrin.

Undervisningen omfatter især:

Bibelen

- Et evangelieskrift, fx Johannesevangeliet i uddrag
- Personskildringer fra Bibelen
- Kirkens lære og kampen mod vranglære

Kristen tro og etik

- Der udvælges emner i samarbejde med eleverne, fx lidelse, frelse, Guds ledelse, venskab, kristendom og politik

Kristendommens historie og nutid

- Kristne personligheder i fortid og nutid
- Diakonalt arbejde
- Kristen i et pluralistisk samfund
- Salmer og kristne sange samt kristen kunst

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

- Oversigt over religionernes udbredelse i verden
- Et emne inden for hovedområdet udvælges

Undervisningens indhold på klassetrin

Om klassefordelingsplanerne: Se forordet!

Bemærk, at der er prioriteret i stoffet, så forslaget til det væsentligste stof og de væsentligste emner står helt til venstre, mens sekundært stof, ideer til emnerne eller metodiske overvejelser er skrevet med indryk. "Emner på tværs" indeholder ikke nyt stof i forhold til de øvrige emner i planen, men angiver en mulig organisering af stoffet i større tværgående emner. Derfor er også disse skrevet med indryk. I forbindelse med prøveforberedende undervisning bør der lægges vægt på tematisk gennemgang af en del af stoffet.

1. forløb: Børnehaveklasse - 2. klasse

Børnehaveklasse

Emneplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og delmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Præsentation af Bibelen

Præsentation af Bibelen og hvad Bibelen handler om

Urhistorien

Skabelsen (1 Mos 1-2) (Emnet tages op igen i 1. klasse)

Syndefaldet (1 Mos 3) (Emnet tages op igen i 1. klasse)

Kain og Abel (1 Mos 4,1-16) (Bemærk sammenhængen med Det 5. Bud.)

Noas ark (1 Mos 6,1 - 9,17 i uddrag)

Babelstårnet (1 Mos 11,1-9)

Salme: Op, al den ting (Brorson)

Forskellige bibelske personer

Ideer: Jonas, Daniel, Ruth, David og Goliat, Elias, Elisa.

(Bemærk: Personer nævnt i oversigten på 1. og 2. klassetrin bør undgås.)

Jesus og børnene

Jesus velsigner børnene (Mark 10,13-16)

En drengs gave (Joh 6,1-13)

Den kongelige embedsmands søn (Joh 4,46-54)

Jairus' datter (Mark 5,21-24 og 35-43)

Salme: Ingen er så tryk i fare (Sandell)

Beretninger i forbindelse med jul og påske

Jul (Luk 2,1-20)

Salme: Vær velkommen Herrens år (Grundtvig)

Et barn er født i Betlehem (Latin 14. årh. / Grundtvig)

Påske (Luk 23,26-43, Mark 15,33-39, Matt 27,57-66, Matt 28,1-10)

Salme: Krist stod op af døde (Tysk 12. årh. / Grundtvig)

(Bemærk: Der gås i dybden med højtiderne i 1. og 2. kl.)

Jesus som den gode hyrde

Lignelsen om det mistede får (Luk 15,1-7)

Hyrdesalmen (Sl 23)

Salme: Frelseren er mig en hyrde god (Ingemann)

Kristen tro og etik

Nedenstående emner bør behandles både ud fra Bibelen, elevernes oplevelser og kirkens praksis.

Dåben

Ideer: Missionsbefalingen (Matt 28,18-20).

Bøn

Den blinde ved Jeriko (Mark 10,46-52)

De ti spedalske (Luk 17,11-19)

Fadervor (Matt 6,9-13)

Salme: Jesus, kom dog nær til mig (Scheffler / Svendsen)

Jeg er træt og går til ro (Hensel / Arentzen)

Nu lukker sig mit øje (Foersom)

(Bemærk: Emnet behandles igen i 3. kl.)

Tilgivelse

Den fortabte søn (Luk 15,11-32)

Den tabte mønt (Luk 15,8-10)

Den gældbundne tjener (Matt 18,23-35)

Det dobbelte kærlighedsbud (Matt 22,34-40)

Den gyldne regel (Matt 7,12)

Døden

Børnenes erfaringer med døden sættes i relation til Bibelens beretninger om Gud som dødens overmand

Ideer: Flere af skoleårets beretninger kan bruges i dette emne: Daniel, Elisas opvækkelse af enkens søn, Jairus' datter og Jesu opstandelse. Desuden kan syndefaldsberetningen, Kain og Abel og syndfloden inddrages.

Kristendommens historie og nutid

Kirken og dens inventar

Ideer: Prædikestol, døbefont, alter, kirkeskib, orgel, kirkeklokken.

Et kirkebesøg anbefales.

(Bemærk: Der arbejdes videre med kirken i 3. og 4. kl.)

Fortællinger om mission og diakoni

Ideer: Små glimt fra kristent arbejde både i Danmark og internationalt med fokus på børnenes synsvinkel fx om børnehjem, børneklubber, skoler, handicaphjem, gadearbejde eller missionærbørns liv.

Salmer og kristne sange

Ideer: Salmer – Se salmelisten.

Kristne børnesange.

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Dåb

Skabelse – Jesus og børnene – døbefont – kristent arbejde blandt børn.

Døden

Syndefaldet – Jesu dødeopvækkelse – påsken – kirkeskibet – salmer/sange om død og evigt liv – tværfagligt arbejde med dansk.

Mission og diakoni

Emnet egner sig til samarbejde med klasselærerfunktionen, hvis man ønsker at knytte kontakter til konkrete projekter.

1. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og delmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Patriarkerne

Abraham

Isak

Jakob

Salme: Abraham sad i Mamrelund (Grundtvig)

Josef

Josef og forholdet til hans brødre (1 Mos 37) (Bemærk sammenhængen mellem Det 8. Bud og v. 32.)

Josef i Potifars hus (1 Mos 39) (Bemærk sammenhængen med Det 6. Bud.)

Josef i fængsel (1 Mos 40)

Josef tyder Faraos drømme og forfremmes (1 Mos 41)

Josefs brødre kommer til Egypten (1 Mos 42-45)

Jakob og hans slægt kommer til Egypten (1 Mos 46-48 og 50) (Bemærk sammenhængen med Luthers forklaring til Det 4. Bud.)

Jesus som barn

Bebudelsen af Jesu fødsel (Luk 1,26-38 og Matt 1,18-25)

Jesu fødsel og hyrderne (Luk 2,1-20)

Omskærelsen og Jesus bæres frem i templet (Luk 2,21-40)

De vise mænd (Matt 2,1-12)

Flugten til Egypten (Matt 2,13-23)

Jesus som tolvårig i templet (Luk 2,41-52)

Ideer: Salme: Dejlig er den himmel blå (Grundtvig)

Her kommer, Jesus, dine små (Brorson)

Jesus begynder sit virke

Johannes Døber i ørkenen (Matt 3,1-12)

Jesu dåb (Matt 3,13-17)

Jesu fristelse i ørkenen (Matt 4,1-11)

De første disciple kaldes (Matt 4,18-25)

Mattæus kaldes (Matt 9,9-13)

Beretninger fra Jesu virke

Zakæus (Luk 19,1-10)

Stormen på søen (Mark 4,35-41)

Vandringen på søen (Matt 14,22-33)

Helbredelsen af den lamme i Kapernaum (Mark 2,1-12)

Helbredelsen af den døvstumme (Mark 7,31-37)

Helbredelsen af den blinde i Betsajda (Mark 8,22-26)

Helbredelsen af den spedalske (Luk 5,12-16)

Opvækkelsen af Lazarus (Joh 11,1-44)

Bibelske billeder og symboler

Ideer: Klippen (Sl 18,3; Sl 40,3)

Borg (Sl 18,3, Sl 46,12)

Skjold (Sl 18,3)
Vinger (Sl 36,8, Sl 57,2)
Lyset (Joh 8,12)
(Bemærk: En række salmer og nyere sange gør brug af disse billeder og symboler.)

Kristen tro og etik

Naturen er skabt af Gud

1. trosartikel

Ideer: Se under Emner på tværs.
Salme: Nu titte til hinanden (Ingemann)
Op al den ting (Brorson)

Jeg er skabt af Gud

Jeg har værdi – Jeg er betroet noget – Jeg skal stå til ansvar
Ideer: Se under Emner på tværs.
Salmer: Nu titte til hinanden (Ingemann)
Lille Guds barn, hvad skader dig? (Grundtvig)

Familien

Familien i Bibelens lys
Ideer: Stof fra 1. trosartikel og budenes 2. tavle.
Se under Emner på tværs.

Kristendommens historie og nutid

Fortællinger om mission og diakoni

Ideer: Små glimt fra kristent arbejde både i Danmark og internationalt – fx børnehjem, børneklubber, skoler, handicaphjem, gadearbejde, missionærbørns liv osv.

Salmer og kristne sange

Ideer: Salmer (se salmelisten)
Kristne børnesange

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Julefejring

Hvordan fejrer vi jul i kirken eller hjemmet eller...
Og hvordan fejrer man/børn jul i andre lande?
I forbindelse med juleberetningerne berøres troslæremner om Jesus som både menneske og Gud, Jesus som frelseren.
Julesange og salmer.

Familien

Materialet "Guds gode verden", Birgit Lavik, Kristent Pædagogisk Forlag, som består af elevhæfte, opgavehæfte og lærervejledning, indeholder flere af emnerne fra 1. klasse: "Josef", "Jeg er skabt af Gud" og "Familien".

Beretningerne om patriarkerne og Josef indeholder meget stof om problematiske familiesituationer.

Det 4., 6. og 10. bud kan inddrages i emnet.

Inddragelse af danskfaget giver mulighed for at udbygge emnet.

Guds gode verden

Emnerne "Naturen er skabt af Gud" og "Jeg er skabt af Gud" behandles i materialet "Guds gode verden", Birgit Lavik, Kristent Pædagogisk Forlag, som består af elevhæfte, opgavehæfte og lærervejledning.

Begge disse emner egner sig til tværfagligt samarbejde med Natur og teknik. "Jeg er skabt af Gud" egner sig desuden til tværfagligt samarbejde med idræt.

Der findes mange velegnede salmer og sange til disse emner.

Mission og diakoni

Emnet egner sig til samarbejde med klasselærerfunktionen, hvis man ønsker at knytte kontakter til konkrete projekter.

2. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og delmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Moses

Moses i Egypten

Moses fødes og sættes ud (2 Mos 1,1 - 2,4)

Faraos datter finder Moses (2 Mos 2,6-10)

Moses hos Faraos og Moses' udåd (2 Mos 2,11-15) (Bemærk sammenhængen med Det 5. Bud.)

Moses på flugt og Moses kaldes

Moses i Midjan og israelitternes nød (2 Mos 2,16-25)

Moses bliver kaldet (2 Mos 3)

Moses får magt til at gøre tegn (2 Mos 4,1-9)

Moses får Aron som medhjælper – Moses sendes til Egypten (2 Mos 4,9-17)

Udfrielsen fra Egypten

Moses og Aron hos Faraos (2 Mos 5)

De 9 plager (2 Mos 7,14-10,29)

Den 10. plage og påskemåltidet (2 Mos 11-12)

Vandringen gennem Det røde Hav (2 Mos 13,21-14,31)

Ørkenvandringen

Vandet i Mara (2 Mos 15,22-27)

Gud sender vagtler og manna (2 Mos 16)

Kampen mod amalekitterne (2 Mos 17,8-16)

Gud åbenbarer sig for Moses på Sinaj (2 Mos 19)

De 10 Bud (2 Mos 20,1-21)

Guldkalven (2 Mos 24,12-18; 32; 34,1-6 og 27-35) (Bemærk sammenhængen med Det 1. Bud.)

De 12 spejdere (4 Mos 13-14)

Moses slår på klippen (2 Mos 17,1-7 og 4 Mos 20,1-13)

Arons stav (4 Mos 17,17-18,1)

Kobberslangen (4 Mos 21,4-9)

Bileam (4 Mos 22-24)

Josva indsættes som Moses' efterfølger (5 Mos 31)

Moses' død (5 Mos 34)

Jesu lidelse, død og opstandelse

Indtoget i Jerusalem (Matt 21,1-11 og Luk 19,41-44)

Tempelrensningen (Matt 21,12-17)

Beslutningen om Jes død (Matt 26,1-5)

Salvningen i Betania (Matt 26,6-13)

Fodvaskningen (Johs 13,1-17)

Optakt til påskemåltidet (Matt 26,17-19)

Judas' forræderi (Matt 26,14-16)

Nadveren (Matt 26,17-29 og 1 Kor 11,23-26)

Forudsigelsen af Peters fornægtelse (Matt 26,30-35)

Jesus i Getsemane (Matt 26,36-46 og Johs 17,1-26)

Tilfangetagelsen (Matt 26,47-27,10)

Jesus for rådet (Matt 26,57-68)

Peters fornægtelse (Matt 26,69-75) (Bemærk sammenhængen med Det 8. Bud)

Jesus for Pilatus og tornekroningen (Matt 27,11-31)
Korsfæstelsen og gravlæggelsen (Matt 27,33-66 og Luk 23,26-56)
Jesu opstandelse (Joh 20,1-10 og Matt 28,1-15)
Den opstandne Jesus og Maria Magdalene (Joh 20,11-18)
Den opstandne Jesus, disciplene, Thomas (Joh 20,19-31 og Luk 24,13-49)
(Bemærk: I 3. kl. sættes fokus på disciplen Peter. Derfor vil det være fint ikke at gøre så meget ud af Peters rolle i påskebegivenhederne i 2. kl., men vente til 3. kl. med at gå i dybden med disse.)
Salmer og sange: Se, hvor nu Jesus træder (Kingo)
Lad os bryde brødet sammen (Lissner)
Hil dig, Frelser og Forsoner (Louvain)
Blodet som randt (Hønningdal)
Krist stod op af døde (Tysk 12. årh. / Grundtvig)
Han er opstanden. Halleluja! (Kyamanywa / Brodal)
Opstanden er den Herre Krist (Latin 14. årh. / Grundtvig)
Jesus lever, graven brast (Nordahl Brun)
Vi låste vores dør, (Hans-Inge Fagervik)

Jesu himmelfart og Helligåndens komme

I forbindelse med beretningerne berøres centrale troslæreemner som Jesus er konge og Helligåndens gerning
Missionsbefalingen og løftet om Helligånden (Matt 28,18-20; ApG 1,3-8)
Jesu himmelfart (Luk 24,50-53 og ApG 1,9-12)
Pinsedagen (ApG 2,1-13)
Salmer: Til himmels fór den ærens drot (Grundtvig)
Fra Himlen kom den Hellig Ånd (Grundtvig)

Kristen tro og etik

Påske, Kr. himmelfart og pinse

Jesus er Guds søn, Jesus er Frelseren, Jesus er konge samt Helligåndens gerning
Ideer: I forbindelse med bibelberetningerne berøres de ovenstående centrale emner.
Der kan hentes inspiration til undervisningen om Kr. himmelfart fra:
Jesus som ypperstepræst for Guds trone (Hebr 4,14-16, Hebr 7,25, Hebr 10,19-20)
Jesus klargør plads i himlen (Joh 14,1-3)
Jesus troner som konge i himlen (Sl 110)
Der kan hentes inspiration til undervisningen om pinsen fra:
Jesus sender en talsmand (Joh 14,25-27)
Jesus og Nikodemus (Joh 3,1-8)
Guds ånd var til stede fra begyndelsen (1 Mos 1,2)

Himlen

Lignelser om Guds rige:
Det store festmåltid (Luk 14,15-24)
Skatten (Matt 13,44)
Perlen (Matt 13,45-46)
Jesus lever og sidder ved Guds højre hånd (Mark 16,19; Ef 1,20-22; 1 Pet 3,22)
Jesu genkomst (1 Thess 4,13-18)
Den nye himmel og den nye jord (Åb 21,1-8)
Ideer: Profetierne fra Es 11,6-9 og Es 35.
Salme: I Himmelen, i Himmelen (Laurinus)

De 10 Bud

Ideer: De 10 Bud kan gennemgås i forbindelse med Moses-beretningen.
(Bemærk: I 4. kl. behandles budene nærmere.)

Kristendommens historie og nutid

Fortællinger om mission og diakoni

Ideer: Små glimt fra kristent arbejde både i Danmark og internationalt fx børnehjem, børneklubber, skoler, handicaphjem, gadearbejde, missionærbørns liv osv.

Salmer og kristne sange

Ideer: Se salmelisten.
Kristne børnesange.

Kristen kunst inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Påske

Den tiende plage, lammet og blodet, udfrielsen fra Egypten, påskefejring i det israelitiske folk, påskeberetningerne i NT, Jesus som frelseren, påskefejring i dag i kirken og hjemmet, børns påskefejring i andre lande, påskesalmer og sange.

Kr. himmelfart og pinsen

Efter Kr. himmelfart og pinsen er Gud nu igen usynlig som i ørkenvandringens tid, men dog nær ved sin ånd, som han var det i skystøtten og ildsøjlen. Han leder sit folk frem mod det forjættede land. En parallel med den kristne menigheds forventning om Himlen kan inddrages. Jesus som Guds søn og konge, Helligåndens opgaver, Kr. himmelfart og pinse som kirkelige højtider og ideer til fejringen af disse. Salmer og sange til højtiderne.

Himlen

Egner sig til tværfagligt samarbejde om emner som drømme og håb for os selv og for verden. Jesu død og opstandelse kan også inddrages, her bliver himlen åbnet for os. Menneskelivet på vej mod Himlen kan sammenlignes med ørkenvandringen. Samtaler om død og begravelse kan inddrages.

Mission og diakoni

Emnet egner sig til et samarbejde med klasselærerfunktionen, hvis man ønsker at knytte kontakter til konkrete projekter.

2. forløb: 3. - 6. klasse

3. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og delmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Indtagelsen af Kanaan

Indsættelsen af Josua og Guds løfte til ham (5 Mos 31 og Jos 1)

Spionerne i Jeriko (Jos 2)

Overgangen over Jordan (Jos 3)

De tolv sten i Gilgal, omskærelsen, påsken og Herrens hærfører (Jos 4-5)

Erobringen af Jeriko (Jos 6)

Akans tyveri og erobringen af Aj (Jos 7-8)

Erobringen af landet (Jos 10-13,8)

Josuas afskedstale, pagtslutningen i Sikem, Josuas død og begravelse (Jos 23-24)

Dommertiden og Ruth

Personer fra Dommerbogen:

Debora (Dom 2,6-3,6)

Gideon (Dom 4-8)

Abimelek (Dom 9)

Samson (Dom 13-16)

Ruth (Ruths Bog)

Jesus og Peter

Sådan begyndte det (Joh 1,35-51 og Mark 1,16-20)

Peter kaldes særskilt (Luk 5,1-11)

Alle tolv disciple kaldes (Mark 3,13-19)

Peters svigermor (Luk 4,38-40)

Peters vandring på søen (Matt 13,22-33)

Peter ved helbredelsen af Jairus' datter og kvinden med blødninger (Luk 8,40-56)

Peters bekendelse (Matt 16,13-20)

Forklarelsen på bjerget (Matt 17,1-9)

Fodvaskningen (Joh 13,1-17)

Forudsigelsen af fornægtelsen (Luk 22,31-34, Joh 13,36-38)

Peter i Getsemane (Mark 14,32-42, Joh 18,1-14)

Peters fornægtelse (Joh 18,15-27)

Peter påskemorgen (Mark 16,7; Joh 20,1-10, 1 Kor 15,3-6)

Fisketuren på Tiberias' Sø og Peter tilgives (Joh 21,1-19)

Peters pinseprædiken (ApG 2,14-36)

Peter helbreder en lam mand (ApG 3,1-11)

Peter helbreder Æneas og opvækker Tabita (ApG 9,31-43)

Peter udfries fra fængslet (ApG 12,1-17)

Peters tjeneste og død (så vidt vi kender den fra kirkehistorien)

(Bemærk: Pinsen berøres også i bh.kl. og i 2. kl.)

Liv og lærdom på Jesu tid

Gennem billeder og fortælling gives en fornemmelse af livsvilkårene på Jesu tid – som selvstændigt emne eller integreret i det øvrige NT-stof

Kristen tro og etik

Bøn

Ideer: En inddeling af bønner: Tak – tilbedelse – klagebøn – bøn for egne behov – forbøn for andre

Forslag til bibeltekster: Matt 6,5-8 og 7,7-11; Matt 14,23 (Jesus beder)

Lignelsen om enken og den uretfærdige dommer kan inddrages (Luk 18,1-8)

Eksempler fra GT: Abraham, Moses, David, Elias og Daniel

Salmer og sange: Gud, min bøn, den er så lille (Asmussen)

Beder og I skulle få (Brun)

(Bemærk: Emnet behandles også i bh.kl.)

Fadervor, Matt 6,9-13

Ideer: Brug gerne Luthers lille Katekismus i arbejdet med Fadervor.

Eksempler på tekster fra Matthæusevangeliet, der kan belyse Fadervor:

Indledning, Vor Fader: Matt 7,7-11

1. *bøn*. Helliget blive dit navn: Om Jesu navn (Matt 1,18-21)

2. *bøn*. Komme dit rige: Jesus forkynder om Riget (Matt 4,17). Lignelsen om sennepsfrøet (Matt 13,31-32)

3. *bøn*. Ske din vilje...: Jesus i Getsemane (Matt 26,36-46)

4. *bøn*. Giv os i dag ...: Bispisningen i ørkenen (Matt 14,14-21)

5. *bøn*. Forlad os vor skyld...: Lignelsen om den gældbundne tjener (Matt 18,21-35)

6. *bøn*. Led os ikke ind i fristelse: Jesu fristelse (Matt 4,1-4)

7. *bøn*. Men fri os fra det onde: Vandringeren på søen (Matt 14,22-33)

Afslutning: Missionsbefalingen (Matt 28,16-20)

Amen: Se ordforklaring.

Salmer og sange: Ingen er så tryk i fare (Lina Sandell) kan anvendes til 4., 6. og 7. bøn

Der findes flere sange, hvor Fadervor er sat på melodi.

Den gyldne regel, Matt 7,12

Ideer: Anvendelsen af reglen i forbindelse med emner som mobning og venskab, forskelle mennesker imellem mv.

(Bemærk: De ti Bud og emnet "Venskab" kommer i 4. kl.)

Kristendommens historie og nutid

Gudstjeneste og kirkebygning

Gudstjenesten

Kirkearkitektur og kirkerum, herunder skibet som symbol i kirken

Fortællinger om mission i fortid og nutid

Ideer: David Livingstone og Hudson Taylor fra missionshistorien.

Aktuelle glimt fra missionsarbejdet i indland og udland.

Salmer og kristne sange

Ideer: Salmer – Se salmelisten.
Der kunne sættes fokus på Ingemanns morgen- og aftensalmer.
Enkle sange fra vækkelsestraditionen og fra den nyere salme- og sangskrivning.
Kristne børnesange.

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

At være modig og stærk

Josva, dommerne, Peter og missionshistoriske skikkelser giver hver for sig mange forskellige nuancer til dette centrale (dreng)ønske: at være modig og stærk. Bøn, salmer/sange og gudstjenesten giver aktuelle nuancer til emnet.

Den gyldne regel

Reglen kan få "kød og blod" gennem samarbejde med dansk og kan udfoldes kreativt/kunstnerisk sammen med billedkunst til ophængning i klasselokale eller til elevernes hjemmebrug.

Bøn og salmer/Hverdagsritualer

Der kan arbejdes med brug af bønner og salmer i hverdagen, fx som morgen-sang/morgenbøn, bordvers/bordbøn og aftensang/aftenbøn.

Salmer: Jeg er træt og går til ro (Hensel / Arentzen)

Nu lukker sig mit øje (Foersom)

Se salmelisten for ideer til morgen- og aftensange, som også kan bruges som bønner.

Kirkerum og kirkearkitektur

En oplagt mulighed for samarbejde med billedkunst.

Mission

Emnet egner sig til samarbejde med klasselærerfunktionen, hvis man ønsker at knytte kontakter til konkrete projekter.

4. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og delmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Bibelen i brug

Bibelens opbygning og indhold. Evt. evangelisternes symboler

Bibelens betydning for den enkelte og kirken

Guds ords indhold og betydning:

- Vandringen til Emmaus (Luk 24,13-35)
- Lignelsen om sædemanden (Mark 4,1-20)
- Lignelsen om de to huse (Matt 7,24-27)

Ideer: Beretningen og lignelserne læses med henblik på at belyse Bibelens indhold og betydning.

Salme: Klokken slår, tiden går (Brandt)

Samuel, Saul og David

Samuel og Saul:

Samuel som barn (1 Sam 1-3)

Kampe mod filistrene (1 Sam 4-6)

Saul vælges til konge (1 Sam 8-10)

Samuels afskedstale (1 Sam 12)

Sauls ulydighed mod Gud og brud med Samuel (1 Sam 14,47-15,35)

Saul og David:

David salves til konge (1 Sam 16,1-13)

David i Sauls tjeneste (1 Sam 16,14 - 20,42)

David på flugt fra Saul (1 Sam 23,14 - 26,25)

Sauls og Jonatans død og Davids klage (1 Sam 31 og 2 Sam 1)

Salme: Jeg gik i marken og vogtede får (Grundtvig)

David som konge:

David bliver konge (2 Sam 2,1-5,5)

Davids storhedstid som konge (2 Sam 5,6-9,13)

David og Batseba (2 Sam 11-12)

Voldtægt, mord og krig i Davids familie (2 Sam 13-19)

Davids sidste store fejl (2 Sam 24)

Tronen overdrages og David dør (1 Kong 1,1-2,11)

Salmer i Davids liv:

Udpluk fra nedenstående salmer kan bruges i fortællingen om Davids liv.

Inspiration fra Davids tid som hyrdedreng: Sl 23

David på flugt fra Saul: Sl 57 eller 142

Evt. David spillede vanvittig for Abimelek: Sl 34

Samlet tak for frelse for alle fjenderne: Sl 18

Efter episoden med Batseba: Sl 51

Efter tilegnelsen af tilgivelsen: Sl 32

På flugt fra Absalom: Sl 3

Der findes gendigtninger af Davids Salmer i salmer og nyere sange samt bibelvers på melodi.

Johannes Døberen

Graviditet og fødsel (Luk 1,5-45 og 57-80)

Opgave og forkyndelse (Matt 3 og Joh 1,19-37)

Fængsling, tvivl og død (Luk 7,18-35 og Matt 14,1-12)

Døberen som den lovede Elias (Matt 17,9-13)

Jesus møder mennesker

Martha og Maria (Luk 10,38-42), Lazarus' opvækkelse (Joh 11,1-44), Salvningen i Betania (Joh 12,1-11) Jesus har kvinder som nære venner, som han også ønsker at undervise Enkens søn i Nain (Luk 7,11-17). Jesus har omsorg for en kvinde i sorg og stor social nød Kvinden grebet i ægteskabsbrud (Joh 8,1-11). Jesus redder en kvinde fra synd og fra omverdenens fordømmelse

Den kanaanæiske kvinde og hendes datter (Matt 15,21-28)

Den samaritanske kvinde (Joh 4,1-42). Jesus taler med ikke-jødiske kvinder, underviser dem og hjælper dem

Maria Magdalene (Joh 20,1-18). Jesus vælger kvinder som sine første opstandelsesvidner – og her særligt Maria Magdalene

Ideer: Her er samlet en række beretninger fra evangelierne. Da alle beretningerne handler om kvinder, kan man vælge at se på Jesu forhold til kvinder generelt, og i den sammenhæng også inddrage teksten om kvinderne i Jesu følge (Luk 8,1-3). Beretningerne viser Jesu radikale brud med gængs syn på kvinder – men dog så kun mænd blev apostle.

(Bemærk: Maria, Jesu mor, får særlig behandling i 6.kl.)

Kristen tro og etik

Gud Fader

Gud som skaberen og opretholderen, som vores far og beskytter

Ideer: Gud er den eneste Gud, skaberen, den almægtige. Han er evig og allestedsnærværende.

Gud er historiens Gud og menneskenes dommer.

Gud er far for sine børn, og han er trofast, barmhjertig og langmodig.

Idéer til bibelttekster kan findes vha. bibelordbog og bibelleksikon.

Salmer: Herre Gud, dit dyre navn og ære (Dass)

Lovsynger Herren, min mund og mit indre (Grundtvig)

(Bemærk: I 6. kl. sættes fokus på Gud som frelseren, og desuden behandles de vanskeligere ord, der beskriver Gud.)

Jesus: Gud og menneske

Jesus som sandt menneske

Ideer: Bibelske tekster til emnet: Es 11,1; 53,3; Matt 1; Luk 1,26-56; 2,1-40, udpluk fra Joh 1,1-18, Jesus var sulten (Matt 21,18), ensom (Matt 8,18-22), bange (Luk 22,44) og vred (Joh 2,13-17). Han græd (Joh 11,35) og sov (Mark 4,38), blev døbt (Matt 3,13-17) og fristet (Matt 4,1-11).

Jesus som sand Gud

Ideer: Jesu myndighed, hans tilgivelse og undere, forsoningsdød, opstandelse, himmelfart og genkomst.

Salme: Lovet være du, Jesus Krist (Luther / Grundtvig)

De ti Bud og Det dobbelte kærlighedsbud

De ti Bud (2 Mos 20,1-17)

Det dobbelte kærlighedsbud (Matt 22,34-40)

Ideer: Se Luthers forklaring til budene. Inddrag evt. Matt 5,17-30.

Eksempler på bibelske beretninger og skriftafsnit, der kaster lys over sider ved De ti Bud:

1. *Bud*: Gud kalder og prøver Abraham (1 Mos 12,1-4 og kap. 22); Guldkalven (2 Mos 32); Elias på Karmel (1 Kong 18); Den rige unge mand (Matt 19,16-22).
2. *Bud*: Elias på Karmel (1 Kong 18); Fadervors 1. bøn.
3. *Bud*: Aksplukningen og helbredelsen på sabbatten (Matt 12,1-14); De første kristne (ApG 2,42).
4. *Bud*: Samuel (1 Sam 1 og 3); Jesus som 12-årig (Luk 2,41-52).
5. *Bud*: Kain og Abel (1 Mos 4,1-16); Moses (2 Mos 2,11-15); Den barmhjertige samaritaner (Luk 10,25-37).
6. *Bud*: Isak og Rebekka (1 Mos 14); David og Batseba (2 Sam 11); Jesus og synderinden (Joh 8,1-11); vielsesritualets bibeltekster.
7. *Bud*: Gehazi (2 Kong 5,20-27); Zakæus (Luk 19,1-10).
8. *Bud*: Nabots vingård (1 Kong 21); Jesu domfældelse og Peters fornægtelse (Matt 26,57-75); Stefanus (ApG 6,8-15 og kap 7).
9. og 10. *Bud*: Josef (1 Mos 37), Absalom og David (2 Sam. 15-18); Nabots vingård (1 Kong 21); Jak 1,14-15.

Venskab i lys af Bibelen

Ideer: Eksempler fra discipelflokken, når misundelse og usund konkurrence hærger venskabet:

- Zebedæussønnernes ønske (Mark 10,35-45)
- Om at være den største og den mindste (Luk 9,46-48)
- Om tilgivelsens nødvendighed
- De 10 Bud

Kristendommens historie og nutid

Kirkeåret og dets farver

Ideer: Salme: Vær velkommen, Herrens år (Grundtvig)

Kirkelige handlinger

Konfirmation, bryllup og begravelse

Ideer: Salmer: Du, som vejen er og livet (Richardt)

Det er så yndigt at følges ad (Grundtvig)

Nu falmer skoven (Grundtvig)

Dejlig er jorden (Ingemann)

Salmebogens opbygning

Ideer: Salmedelens opbygning og indholdsfortegnelse.

Tekstdelens opbygning og indhold: Gudstjenesten, ritualer, bønnebog, bibelord, katekismen, alterbogen med tekster og bønner til hver af kirkeårets søn- og heligdage, lidelseshistorien, historiske oplysninger og registre.

Salme: Giv mig, Gud, en salmetunge (Grundtvig)

Salmer og kristne sange

Salmedigter: H.A. Brorson

Ideer: Salmer - se salmelisten.

Enkle sange fra vækkelsestraditionen og fra den nyere salme- og sangskrivning

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Gud Fader

Emnet kan integreres i en andagtsrække.

Venskab

David og Jonatans venskab, venskab mellem Jesus og kvinderne, De ti Bud og kærlighedsbudet, Brorsons salmer om kærligheden til Jesus, børns venskaber og udfordringer i venskaberne.

Emnet er oplagt til et fagsamarbejde med dansk.

Et godt liv

Temaer fra De 10 Bud og Det dobbelte kærlighedsbud. Danske love som en beskyttelse af det enkelte menneske. Ordensregler for et godt fællesskab.

Eksempler på brug af bibelske beretninger eller litterære fortællinger i tilknytning til budene kan findes under Kristen tro og etik.

De bibelske personer, havde de et godt liv efter vores vurdering? Fx David og Johannes Døbereren. De havde mange fjender og problemer og havde alligevel et godt liv, fordi de var i Guds plan. Sl. 32 viser, at tilgivelsen åbner op til et "godt" liv.

Andre ideer

Dansk og billedkunst giver – som så mange andre steder i faget – mulighed for at udbygge de fleste af emnerne.

Emnerne om kirken og salmebogen kan understøtte hinanden:

Kirkeårets tekster og ritualerne findes i salmebogen. I salmernes inddeling i salmebogen findes også højtiderne.

5. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og delmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Salomo

Salomo indsættes og sikrer kongedømmet (1 Kong 2)

Salomos drøm og efterfølgende dom (1 Kong 3)

Salomos rigdom, palads og templet (1 Kong 5-8) (Bemærk: Emnet om templet udbygges i 1. og 2. Krøn - se nedenfor.)

Dronningen af Saba, Salomos rigdomme, hustruer, afgudsdyrkelse, oprør mod Salomo og hans død (1 Kong 10-11)

Templet, tempeltjenesten og festerne

Templet og tempelindvielsen (1 Krøn 28-29 og 2 Krøn 2,1-7,10)

Forsoningsdagen (3 Mos 16)

Jødernes påske, pinse og løvhyttefest (2 Mos 12, 5 Mos 16,1-17)

Ordsprogenes Bog

Smagsprøver fra Salomos ordsprog

Ideer til bibeltjekter: Ordsp 1,1-9; 2; 4,1-9; 6,6-11; 7,1-3; 17,1.

Det delte riges tid

Udvalgte konger (1 Kong 12 ff. og 2 Krøn 10 ff.)

Elias (1 Kong 16,29 - 2 Kong 2)

Elisa (1 Kong 19,19 - 2 Kong 13)

Esajas' liv og virke (Es 1,1; 6; 36-39, 2 Kong 18-20)

Smagsprøver på Esajas profetier (fx fra Es 2 og 4, 43, 53-55)

(Bemærk: I 6. kl. arbejdes der med messiasprofetierne.)

Nordrigets undergang (2 Kong 17)

Juda riges undergang (2 Krøn 36,11-21)

Jesu syv korsord

Ideer: Luk 23,34 (tilgivelse), Joh 19,25-27 (omsorg), Luk 23,43 (frelse), Matt 27,46 (ensomhed), Joh 19,28 (tørst), Joh 19,30 ("Det er fuldbragt"), Luk 23,46 (tryghed og hvile hos Gud).

Paulus

Omvendelse, flugt og møde med disciplene i Jerusalem (ApG 9,1-31)

1. Missionsrejse (ApG 13 - 14)

Apostelmødet i Jerusalem (ApG 15,1-35)

2. Missionsrejse (ApG 15,36 - 18,22)

3. Missionsrejse (ApG 18,23 - 21,17)

Rejsen til Rom og fangenskab (ApG 25 - 28)

Personlige data på Paulus: Fødested (ApG 9,11), herkomst (Rom 11,1; ApG 22,25), lærerester (ApG 22,3), farisæer (ApG 23,6), erhverv (ApG 18,3), navn (ApG 13,9).

Om Paulus' 13 breve til menigheder og medarbejdere, herunder smagsprøver på kerneord af Paulus.

Ideer: Der kunne tages afsæt i et enkelt skrift ved smagsprøverne:

Romerbrevet (Rom 1,17, Rom 8,1, Rom 12,9, Rom 14,7)

1. Korinterbrev (1 Kor 13)

2. Korinterbrev (2 Kor 8,9, 2 Kor 9,7c, 2 Kor 13,13)
Galaterbrevet (Gal 5,22, Gal 6,9a)
Efeserbrevet (Ef 1,2, Ef 1,5, Ef 1,7, Ef 2,8, Ef 2,10, Ef 5,1, Ef 6,10)
Filipperbrevet (Fil 1,21, Fil 4,4-7, Fil 4,19)
Andre ideer: 1 Thess 5,16-18, 2 1 Tim 4,12, 1 Tim 6,12a, 2 Tim 2,1, Tit 2,11.
Bemærk, at flere af Paulus' ord er sat på melodi.

Kristen tro og etik

Jesus som forsoneren

Død og opstanden for os

Ideer: Bibelske tekster til emnet fra evangelierne: Matt 21,1-17; kap 26,1-28,15; Mark 11,1-18; kap 14-16; Luk 19,28-48; kap 22-24; Joh 12,12-19; kap 18-21.
Bag i salmebogen er Jesu lidelseshistorie sammenskrevet fra de fire evangelier.
Personer, som i selve lidelseshistorien illustrerer forsoningen: Barabbas og røveren på korset.
Opstandelsen kan gengives fra 1 Kor 15, 1-11, hvor også betydningen af Jesu død og opstandelse fremgår. Andre kerneord: Rom 5,8, Rom 14,7-9, Ef 1,7, Ef 2,8, 2 Tim 1,10, 1 Pet 2,24, 1 Pet 3,18 – og profetien i Es 53,4-6.

Korset som centralt kristent symbol

Ideer: Påskesalmer, se måske særligt Kingos salmer til lidelseshistoriens afsnit.
Jesus han er syndres ven (Brorson)
Op alle folk på denne jord (Brorson)
Skriv dig, Jesus, på mit hjerte (Kingo)
Hvad mener I om Kristus (Aastrup)
Herre, fordi du (Hartman)
(Bemærk: En række af påskeberetningerne er fortalt i 2. kl.)

Dåb og nadver

Dåben – Jesu indstiftelse: Matt 28,18-20, Luthers forklaring i katekismen

Dåben og vand som symbol

Sang: Jeg har et pas i hånden (Sprint)

Nadveren – Matt 26,17-29, 1 Kor 11,23-26, Luthers forklaring i katekismen

Nadveren og brød og vin som symboler

Salme: Lad os bryde brødet sammen (Lissner)

Bekymringer

Ide til bibeltekst: Matt 6,24-34

Salme: Befal du dine veje (Gerhardt / Stenersen)

Taknemmelighed

Idéer til bibeltekster: Sl 103; Matt 6,24-34; Fil 4,4-7; 1 Thess 5,16-18;

1 Tim 4,4-5

Salmer: Morgenstund har guld i mund (Grundtvig)

Den mørke nat forgangen er (Sthen)

Gavmildhed og gæstfrihed

Idéer til bibeltekster: Matt 6,1-4, Luk 21,1-4 (om den fattige enkes gave)

2 Kor 8,12; 9,6-9, Hebr 13,2-4, 1 Joh 3,17-18)

Kristendommens historie og nutid

Oldkirken, den tidlige middelalder og Nordens kristning

Oldkirken og den tidlige middelalder

Ideer: Centrale personer skildres, fx Polykarp og Augustin.

Fisken som symbol

Kristendommens indførelse i Norden, herunder Ansgar

Salmer og kristne sange

Salmedigteren Thomas Kingo

Ideer: Salmer - se salmelisten.

O store Gud, din kærlighed (Jesu død)

Som den gyldne sol frembryder (Jesu opstandelse)

Kingos morgen- og aftensuk (se morgen- og aftensalmerne)

Andre idéer: Kingos salmer til lidelseshistorien.

Sange fra vækkelsestraditionen og nyere salme- og sangskrivning

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Islam i hverdag og fest

Muhammed og Koranen – en kort introduktion

Troens fem søjler:

Trosbekendelsen

De fem daglige bønner

Ramadan

Almissen

Valfarten

Muslimske skikke og fester

Ideer: Eid-festen, spiseregler, omskærelse, moskéen og evt. tørklædet.

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

At få Gud som ven og far

Mange emner kan knyttes til her: Offertjenesten i templet, den store forsoningsdag, påskefejringen, Jesu syv korsord, Jesus som forsoneren, Paulus' forkyndelse, herunder kerneord fra hans breve, dåben og nadveren, Kingo-salmer og nyere salmer og sange.

Glæde/lykke

Glæden står centralt i tempelindvielsen og i forsoningen. Taknemmelighed og frihed for bekymringer er væsentlige elementer i vores glæde, som vi kan udtrykke i gavmildhed og gæstfrihed. Paulus og de ældste kristne er store inspirationskilder, når det gælder at bevare glæden under ydre vanskelige kår. Kingos morgen- og aftensalmer taler om glæden midt i krævende livsvilkår.

Dansk, musik og billedkunst kan berige dette emne.

6. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og delmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Bibelens tilblivelse og udbredelse

Tilblivelse, herunder kanondannelse og de apokryfe skrifter

Ideer: Septuaginta, Da Vinci-mysteriet.

Oversættelse og udbredelse

Indholdsfortegnelse, ordforklaring, forkortelser og henvisninger

Israel i eksilet, hjemkomst og genopbygning

Jeremias' liv og virke og smagsprøver på hans profetier (fx udpluk fra kap. 1, 18 og 29)

Eksilet (Sl 137)

Ezekiel – Ezekiels liv og virke i Babylon

Daniel (fx uddrag af kap 1-6 og kap 9)

Ezra (fx uddrag af Ezra 1,1-11; 4,1-5; 6,15-22 og 7,1-10)

Nehemias (fx uddrag af Neh 1,1-4; kap 2-8 og kap 9,1-5)

Ester – Dronning Ester og diasporajøderne

Messiasprofetier

Ideer: Løftet til Adam og Eva (1 Mos 3,15)

Løftet til Abraham (1 Mos, 12,1-3)

Herskeren fra Juda (1 Mos 49,10)

Davidssønnen (2 Sam 7,8-17)

Salmen, Jesus citerer på korset (Sl 22)

Messias som Davids herre (Sl 110)

Immanuelsprofetien (Es 7,14)

Davidssønnens fødsel (Es 8,23-9,6)

Fredsriget (Es 11,1-10)

Ørkenen skal blomstre (Es 35)

Herrens lidende tjener (Es 52,13-53,12)

Betlehemsprofetien (Mika 5,1)

Kongen på æslet (Zak 9,9)

Salmer: Tak og ære være Gud (Held / Holm)

Blomster som en rosegård (Grundtvig)

Det kimer nu (Luther / Grundtvig)

Jesu "Jeg er"-ord

Livets brød (Joh 6,35.48.51)

Verdens lys (Joh 8,12)

Døren (Joh 10,9)

Den gode hyrde (Joh 10,11.14)

Opstandelsen og livet (Joh 11,25)

Vejen, sandheden og livet (Joh 14,6)

Det sande vintræ (Joh 15,1.5)

Alfa og omega (Åb 1,8; 21,6 og 22,13)

Ideer: Flere af disse ord er blevet symboler i kirkeudsmykning, salmer og anden kristen kunst. Det kan undervisningen knytte til ved.

Jesus, farisæerne og de skriftkloge

Farisæerne

Ideer: Se Bibelens ordforklaring om farisæerne.

Helbredelsen af den blindfødte (Joh 9,1-41)

Kvinden i farisæerens hus (Luk 7,36-50)

Veråb over farisæere og skriftkloge (Matt 23,1-36)

Jonastegnet (Matt 12,38-42)

Nikodemus (Joh 3,1-21 og 19,38-42) – som undtagelse blandt farisæerne

Den snævre port (Luk 13,22-30, Matt 7,13-14)

Lignelser i relation til farisæerne:

Kongesønnens bryllup (Matt 22,1-14)

Farisæeren og toldereren (Luk 18,9-14)

Pladserne ved bordet (Luk 14,7-14)

Ukrudtet i hveden (Matt 13,24-30)

Arbejderne i vingården (Matt 20,1-16)

De to sønner i vingården (Matt 21,28-32)

De onde vinbønder (Matt 21,33-46)

Jesus, Satan og dæmonerne

Manden med den urene ånd (Mark 1,21-28)

Drengen med den urene ånd (Mark 9,14-29)

De besatte i gerasenernes land (Mark 5,1-20)

Hvilken magt bruger Jesus over Satan? (Mark 3,20-30)

Løftet ved syndefaldet (1 Mos 3,15)

Fristelsen i ørkenen (Matt 4,1-11)

Jesus i Getsemane (Luk 22,39-46)

Ideer: Jesu død og opstandelse.

Jesus og hans familie

Jesus er født ind i en familie, og familierelationen viser hans menneskelige side. På et tidspunkt fremstår han tydelig som verdens frelser og Guds Søn, og det giver problemer for familien.

Ideer: Den tolvårige Jesus i templet (Luk 2,41-52)

Brylluppet i Kana (Joh 2,1-12)

Jesu sande slægtninge (Matt 12,46-50)

Jesus og hans brødre (Joh 7,3-10)

Jesus og hans mor ved korset (Joh 19,25-27)

Jakob, Jesu bror, møder den opstandne (1 Kor 15,7)

Jesu mor og brødre slutter sig til menigheden allerede inden pinsedag (ApG 1,14)

Jakob bliver leder af menigheden i Jerusalem

Jakob anerkender sin bror som Guds Søn

Skriftsteder om Jakob: Gal 1,19 og 2,9; ApG 12,17; ApG 15,13; ApG 21,18;

Jakob 1,1 (Jakobsbrevet er sandsynligvis skrevet af Jesu bror).

Kristen tro og etik

Forsagelsen

En kristen holdning til Satan og det onde, jf. trosbekendelsens indledende forsagelse.

Salme: Vor Gud, han er så fast en borg (Luther / Mynster)

Guds navne og egenskaber

Gud som frelseren

Beskrivelser af Gud

Ideer: Gud er livets kilde og menneskenes lys. Gud er hellig, retfærdig og kærlig. Gud er hyrde for sit folk.

Idéer til bibelttekster kan findes vha. bibelordbog, søgefunktionen på www.bibelen.dk og bibelleksikon. Ligeså forklaringer på de vanskeligere ord, der beskriver Gud.

(Bemærk: Emnet Gud Fader har været anvendt i 4. kl., hvor der sættes fokus på Gud som skaberen og opretholderen, som vores far og beskytter.)

Symboler for Gud og treenigheden: Trekanten og øjet.

(Bemærk sammenhængen til Jesu "Jeg er"-ord. Gud er den treenige Gud, Herren, "Jeg er".)

Salmer: Lovsynger Herren, min mund og mit indre (Grundtvig)

Måne og sol (Hallquist / Lissner)

Nu takker alle Gud (Rinckart)

Fader, Søn og Helligånd (Hønningdal)

Helligånden

Helligånden som livgiveren (1 Mos 1,1-2; Sl 104,27-30; Ez 37,14)

Profeti fra Det gamle Testamente om Åndens udgydelse (Joel 3)

Jesu løfte om Helligånden og den første pinse (Joh 14,16-19 og ApG 1,1-2,36)

Helligåndens opgaver

Ideer: Han herliggør Jesus, giver mennesker troen og barnekåret hos Gud (Joh 16,8-12; Joh 16,14; 1 Kor 12,3; Rom 8,15)

Han vil omforme kristne til at ligne Jesus mere og mere (Gal 5,22ff)

Han udruster kristne til tjeneste (1 Kor 12)

Helligånden skænkes i dåben (ApG 2,38; Tit 3,5; Joh 3,5-6)

Helligånden er knyttet til Guds Ord (Joh 15,26-27; Joh 16,12-15,2; Tim 3,16; 1 Pet 1,10-12)

Symboler for Helligånden: Due og ild

Salmer: I al sin glans nu stråler solen (Grundtvig)

Nu bede vi den Helligånd (Tysk 12. årh. / Luther / Grundtvig)

At tro

Hvad vil det sige at tro?

Helligåndens betydning

At mødes med andre kristne i forskellige menighedssammenhænge om Bibel, forkyndelse, bøn, sang og nadver

Hvilken betydning har troen for forskellige sider af ens liv?

Officeren i Kapernaum som forbillede for troen (Luk 7,1-10)

Sang: Guds barn jeg er (Stenbäck / Rosenius)

Familieliv

Mand og hustru, forældre og børn (Hustavlerne fra Ef 5,21- 6,4)

Diakoni

Lignelsen om Den barmhjertige samaritaner (Luk 10,25-37)

Skoleliv og arbejdsliv

Hverdagsopgaverne som en tjeneste for Gud og medmennesket

Adiaforaspørgsmål

Ideer: Spørgsmålene, som kristne kan se lidt forskelligt på er mange. De kan danne udgangspunkt for et tværfagligt arbejde: Fx mode, film, musik og computerbrug.

Emnerne under dette emne kan i det hele taget bruges tværfagligt.
Salme: Herre, jeg vil gerne tjene (Østergaard)

Kristendommens historie og nutid

Middelalderen og reformationen

Middelalderen

Ideer: Frans af Assisi

Salme: Almægtige og kære Gud (Frans af Assisi / Jørgensen)

Reformationen

Ideer: Johann Huus, Martin Luther, Calvin

Salmer: Nu fryde sig hver kristen mand (Luther)

Vor Gud, han er så fast en borg (Luther)

Missionshistorie

Den katolske kirke

Den katolske kirke under reformationen og den katolske kirke i dag

Kirkens diakonale arbejde, historisk og nutidigt

Jesu lignelse om den barmhjertige samaritan, munkevæsenet under den katolske kirke samt diakonalt arbejde i dag

Salmer og kristne sange

Salmedigteren N.F.S. Grundtvig

Ideer: Salmer - se salmelisten

Sange fra vækkelsestraditionen og kristne ungdomssange

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Ikke kristne religioner og andre livsopfattelser

Jødedom

Jødernes historie fra hjemkomst fra Babylon til år 0

Jødedommens kilder

Ideer: Torah'en

Det gamle Testamente

Talmud

Jødiske skikke og fester

Ideer: Omskærelsen, Bar og Bat Mitzva, spiseregler, sabbatten, synagogen, påske, pinse, løvhyttefesten, Jom Kippur, purimsfesten, hanukkafesten, nytårsfesten (Bemærk: Påske, pinse, løvhyttefest og Den store forsoningsdag (Jom Kippur) er omtalt i GT-undervisningen i 5.kl. De kan gentages her.)

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Guds navne og egenskaber

Emnet kan bruges som andagtsrække i forbindelse med skoleandagten.

Gud og afguderne

Materialet "Gud og afguderne", Astrid Reuss Schmidt, Kristent Pædagogisk Forlag, som består af elevhæfte, kopiark og lærervejledning, indeholder flere af emnerne fra 6. klasse: "Israel i eksilet, hjemkomst og genopbygning" (Jeremias, Daniel, Ezekiel, Ezra, Nehemias og dronning Ester), "Messiasprofetier", "Det gamle Testaments tilblivelse" samt emner fra "Jødedom".

GT og jødedom

I emnet "Israel i eksilet, hjemkomst og genopbygning" berøres en lang række af de temaer, som bliver centrale for udformningen af jødedommen.

Ondskab, Satan og besættelser

Emnerne "Jesus og dæmonerne" og "Forsagelsen" befrugter hinanden og kan udbygges med erfaringer fra besættelser og uddrivelser i forskellige missionsområder.

Tro

Emnet "At tro" kan perspektiveres med emnerne "Jesus, farisæerne og de skriftkloge", "Reformationen" og "Den katolske kirke". Emnerne sætter spørgsmålet om troen på spidsen: Hvad er det, der går galt for de klart overbeviste farisæere, som virkelig satsede på troen i deres liv? Og så er vejen banet for også at tale om middelalderen, reformationen og den katolske kirke.

Grundtvig har stærke salmer om troen og Helligåndens gerning. Menighedsbegrebet kan inddrages. Arbejdet med det diakonale kan modsige den misforståelse, at gerningerne er ligegyldige, når bare man tror.

Familien

At spejle sit eget familieliv i Jesu familieliv giver gode perspektiver på frigørelse og fortsat samhørighed på nye præmisser.

Emnet er oplagt til et samarbejde med dansk.

Diakoni

Her er det oplagt at knytte forbindelsen til diakonale institutioner og initiativer, historisk og nutidigt.

Inviter evt. en repræsentant fra en kirkelig diakonal organisation eller tag på besøg.

3. forløb: 7.-9. klasse

7/8. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og slutmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Bibelbrug

Ideer: Måder at få Bibelen ind i hverdagen: Bibellæseplan, salmer, sange, sms-/mail-andagter og bibelord, plakater, personlig andagt, mv.

Idéer til bibeltekster til emnet: Uddrag af Sl 1 og Sl 119; ApG 8,26-39; 2 Tim 3,16 ff.; Luk 24,27 ff.

Salmer: Du levende ord (Olsen)

Op alle folk på denne jord (Brorson)

Himlene, Herre, fortælle din ære (Grundtvig)

Et GT-skrift: Salmernes Bog, Amos eller Jonas

Ideer: Salmernes Bog: Forskellige salmetyper, fx takkesalmer, klagesalmer, kongesalmer. Og salmer til forskellige situationer i livet, fx Sl 16, 27, 100, 103, 118, 121, 139

Amos: Profeten imod den sociale uretfærdighed

Jonas: Et kort skrift, der er nemt at læse og indeholder væsentlige temaer

Uddrag af Lukasevangeliet

En sammenhængende Jesus-biografi med forståelse for forhold i Jesu samtid og Jesu betydning dengang og nu

Ideer: Jesu liv fra undfangelse til himmelfart, mødet med mennesker, Jesu undere og Jesu lignelser. Forhold i Jesu samtid: De religiøse grupper, messiasforestillingerne og besættelsesmagten.

Paulus' breve

Brevlitteraturens karakter

En konkret menighed

Paulus forkyndelse

Ideer: Brevene behandles for at:

- få kendskab til brevlitteraturens karakter.

- beskæftige sig med en konkret menighed med dens problemer – én udvælges som eksempel.

- beskæftige sig med Paulus' forkyndelse.

Udpluk fra Filipperbrevet eller Efeserbrevet: Se brevet i lys af vores viden fra ApG om byen og Paulus' besøg der.

Kristen tro og etik

2. Trosartikel: Hvem var/er Jesus?

Trosbekendelsens beskrivelse af Jesus som sand Gud og sandt menneske.

Ideer: Præeksistens, undfangelse, undere, forsoningsdød, opstandelse, ophøjelse og genkomst.

Bibeltekster til emnet: Hebr 1,1-4; Fil 2,1-11; Kol 1,12-23; evt. tekster fra evangelierne.

Salmer/sange: Lovet være du, Jesus Krist (Luther / Grundtvig)

Du ser måske Jesus (Byfuglien)

Du er livet (Sprint)

Hvad mener I om Kristus? (Aastrup)

(Bemærk: Se tilsvarende emne i 4. kl.)

Menneskesyn og identitet

Ideer: Skabt i Guds billede. Mennesket skabt med krop, sjæl og ånd (1 Mos 1-2; Sl 8; Sl 139)

Mennesket skabt som Guds forvalter til at stå under ham, ved siden af medmennesket og over naturen (1 Mos 1-2)

Syndefaldet og dets konsekvenser i forhold til Gud, medmennesket og naturen (1 Mos 3; Rom 3,9-20; 5,12-21)

Frelsen og håbet om forløsning (Rom 3,23-24; 8,18-23)

Natursyn

Ideer: Naturen som tilfældig materie, som besjælet eller som skabt.

Skabelse kontra evolution.

Mennesket som en del af naturen, men samtidig over naturen.

Miljøspørgsmål i lys af forvaltertanken, syndefaldet og nyskabelsen.

Salmer/sange: Se nu stiger solen af havets skød (Jakob Knudsen)

O kristelighed (Grundtvig)

Autoriteter

Ideer: Forældre, lærere og arbejdsgivere, ledere i fritids- og sportsklubber, ledere i menigheden. Landets love, folketing, regering, politi og domstole. Gud som autoritet.

Bibeltekster til emnet:

2 Mos 20,12 (Det 4. Bud)

Rom 13,1-7 (om at adlyde øvrigheden)

Ef 6,1-9 (om forholdet til forældre og arbejdsgivere)

Matt 15,1-9 (om ikke at nedprioritere pligten over for forældrene)

Matt 22,15-22 (om Guds og kejserens)

ApG 4,13-22 (at adlyde Gud mere end mennesker)

1 Tim 2,1-4 (at bede for øvrigheden)

Joh 16,1-4 og Åb 13,11-18 (når en øvrighed bliver antikristelig)

Arbejde

Ideer: Hvorfor skal vi arbejde? Se fx 1 Mos 1,28; Ef 4,28; 1 Thess 4,9-12;

Kol 3,22 ff.

Bibelske forbilleder og formaninger: fx Paulus (ApG 20,34-35), kvinden i Ordsprogenes bog (Ordsp 31,10-31), desuden 1 Thess 2,9; 2 Thess 3,6-12

En kristen og arbejdsmarkedet

Salmer/sange: Du gav mig, o Herre (C.R. Sundell)

Herre, jeg vil gerne tjene (Østergaard)

Penge og forbrug, materialisme og gavmildhed

Ideer: Materielle goder som gaver fra Gud (1 Mos 1,28-29; Matt 6,11;

1 Tim 4,1-5)

Forvaltning af Guds gaver i taknemmelighed, gavmildhed og givertjeneste (2 Kor 8,1-7; 1 Tim 6,17-19)

Rigdom som en fare (Matt 6,19-34; Ef 5,5; 1 Tim 6,6-10)

Den rige unge mand (Mark 10,17-30)

Lignelsen om den rige bonde (Luk 12,13-21)
Lignelsen om den rige mand og Lazarus (Luk 16,19-31)
Lignelsen om den uærlige godsforvalter (Luk 16,1-13)
Findes der en kristen livsstil? Skal kristne have en alternativ livsstil?
Hvad kan vi som enkeltpersoner og som samfund gøre for fattige i Danmark og i verden?
Bibeltekster til emnet: Mark 1,16-20; 10,17-22; Luk12,16-21; Kol 3,5.
Der kan refereres til Judas.
Dagens aviser kan altid levere friske eksempler på pengenes magt.

Troværdighed, ærlighed og sprogbrug

Ideer: Det 2. og 8. Bud og Luthers forklaringer til disse.
Bibeltekster til emnet:
Ef 4,25-5,7 (en lang formaningsrække, der omfatter vores ord)
Matt 5,33-37 (om ja og nej)
Matt 7,12 (den gyldne regel)
Jak 3,1-12 (om tungens magt)
Evt. eksempler fra Ordsprogenes Bog (7,21; 10,19; 12,18; 12,25; 15,1; 15,23; 18,8; 31,26).

Kristendommens historie og nutid

Folkekirken med dens retninger og bevægelser

Den evangelisk-lutherske tro
Folkekirkens opbygning
Traditionelle retninger i kirken
Ideer: Indre Mission
Luthersk Missionsforening
Evt. Evangelisk Luthersk Missionsforening
KFUM & K
Grundtvigianerne
Tidehverv
Der trækkes linjer fra rationalismen, pietismen og de store vækkelser i 1800-tallet frem til i de traditionelle retninger i kirken i dag.
(Bemærk: I 9. kl. arbejdes der med de nyeste strømninger i dansk og international kirkeliv.)
Sange fra vækkelsestraditionen fx: På nåden i Guds hjerte (Rosenius)

Salmer og kristne sange

Ideer: Aldrig er jeg uden våde (Thomas Kingo)
Hjerte, løft din glædes vinger (Paul Gerhardt)
Du Herre Krist (H.C. Sthen)
Den yndigste rose (Hans Adolf Brorson)
Hvo vil mig anklage (Hans Adolf Brorson)
Jeg vil gi dig o Herre, min lovsang (Christer Hultgren, Hæfte: Hvem er Kristus?)

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Eksempler på nyreligiøse bevægelser med rod i Østens religioner

Ideer: New Age og Transcendental Meditation.

Østens religioner

Ideer: Hinduisme og buddhisme.

Påvirkninger fra Østens religioner

Ideer: Aktuelle problemstillinger og temaer:

Karma

Reinkarnation

Et energetisk menneskesyn med alternative helbredelsesmetoder

Indflydelse på tænkning om undervisning og erhvervsliv

Et østligt natursyn

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Hvem er Kristus?

Materialet "Hvem er Kristus?", Inge Bøgel Lassen, Kristent Pædagogisk Forlag, som består af elevhæfte og lærervejledning, indeholder flere af emnerne fra 7./8. klasse: "Uddrag af Lukasevangeliet", "Hvem var/er Jesus?", samt "Bibelbrug".

Desuden inddrages nogle salmer. Elevhæftet kan bruges som materiale til afsæt for selvstændig læsning af Bibelen.

Desuden kan emnet lægge op til andre vinkler: Jesus-billeder i kunsten og opfattelsen af Jesus i de nyreligiøse bevægelser.

Emnet kan evt. kombineres med troslærestoffet, som samler sig om spørgsmålet: Hvem var Jesus?, men som primært henter tekster fra brevlitteraturen.

Penge og forbrug

Emnet kan varetages som tværgående emne mellem Lukasevangeliet og Paulus' breve. Profeten Amos' bog kan inddrages. Der kan arbejdes tværfagligt med samfundsfag.

Troværdighed, ærlighed og sprogbrug

Emnet kan være emnelæsning i Efeserbrevet.

Litteratur, brevkasser og aviser indeholder masser af stof til perspektivering af emnet.

Menneskesyn og natursyn, samt arbejde

I disse tre emner er det oplagt med sammenligninger mellem kristendom, nyreligiøse bevægelser og Østens religioner på disse områder. Emnerne er endvidere oplagte til tværfagligt samarbejde med dansk, naturfagene og/eller samfundsfag.

9. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og slutmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Bibelsyn

Om Bibelen som Guds tale til mennesker, hans åbenbaring af sig selv og af sin vilje for mennesker

Forholdet mellem den guddommelige og den menneskelige tilblivelse af Bibelen, tekstens overlevering og kanondannelsen

Om forskellige bibelsyn, fx det ortodokse, det konservative, det historisk-kritiske, det narrative
Idéer: Kanonstridighederne i oldkirken kan belyses i sammenhæng med de kristologiske stridigheder og bekendelsesdannelserne. Da Vinci-mysteriet o.lign. kan inddrages.

Bibeltekster: 2 Tim 3,15-17, 2 Pet 1,19-21; Joh 5,39-47; Luk 10,16, 2 Pet 3,15-18.

Salmer/sange: Guds ord det er vort arvegods (Grundtvig)

Gud, lad dit ord i nåde lykkes (Landstad)

Oversigtsmæssig gennemgang af GT

Overblik over GT's historie

Kendskab til de forskellige skrifter og teksttyper (historiske, poetiske og profetiske)

Bibelske nøglebegreber som udvælgelse, pagt, Guds folk, landløfter, profetier

Ideer: Kristusforbilleder: konge (se fx 5 Mos 17,14-20; 2 Sam 7; Sl 2 og 110; Es 7 og 11), præst og profet

Templet og ofringer og ypperstepræsten, herunder Tabernaklet og tempeltjeneste under den gamle pagt (2 Mos 25-31; 3 Mos 1-11 og 16-17)

Forskellige offertyper, den store forsoningsdag, også i NT's lys

Bibelsens frelsesplan og sammenhænge mellem GT og NT

Messiasprofetier

Sammenhæng mellem profeti og opfyldelse.

Sammenknytningstekster fra Matthæusevangeliet: "Dette skete, for at det skulle gå i opfyldelse..."

Forbindelseslinjer fra GT til nytestamentlige hovedbegreber

Ideer: Udvalgelse, Guds folk, Det forjættede land og Guds rige, Jesus som den salvede (ypperstepræst (Hebr 7-10), konge, profet), den gamle pagt og den nye pagt, Påske i GT og NT, omskærelse og dåb.

Kristen tro og etik

Det bibelske gudsbillede

Den treenige Gud, hellig og kærlig, åbenbaret og skjult, almægtig og skaber af alt, historiens Gud, velsignereren, frelseren og dommeren.

Ideer: Lad eleverne bruge bibelleksika, bibelordbog og andre opslagsværker til at finde bibelsk belæg for ovenstående og en udfoldelse af indholdet.

Brug de kirkelige bekendelser i arbejdet.

Treenig: De oldkirkelige bekendelser, specielt den apostolske (1 Mos 1,26-27; Sl 2; Matt 28,19; Joh 1,1-4; 10.30; 2 Kor 13,13)

Hellig: Fuldkommen, giver af loven, hader alt ondt (2 Mos 34,14; 3 Mos 19,2; Es 6; Rom 1,18)

Kærlig: Guds opretholdelse forhold til skabningen, hans frelsesvilje og frelsesgerning (Es 53; ApG 17,24-28; Rom 3,21-5,12; Hebr 1,1-3)

Åbenbaret og skjult:

- Åbenbaret i Jesus (Joh 1,14; 10,29-31; 14,9-10; Fil 2,5-10; 1 Joh 1,1-3)

Jesu dobbelte natur – gerne med kirkehistorisk aspekt

- Åbenbaret i Bibelen (Joh 1,18; Hebr 1,1; 2,3; 2 Pet 1,19-21)

- Åbenbaret i naturen (Rom 1,19-20; ApG 17,24-28)

- Helligånden åbenbarer Jesus (Joh 16,12-15; 1 Kor 2,10-12)

Almægtig og skaber af alt (Job 1-2 samt 38-41; Sl 104; Es 44-45)

Historiens Gud (Es 45,1-4; Dan 2, Åb 5-6; 8-9; 16, 20-21)

Velsigner: Betydningen af velsignelse, den aronitiske og apostolske velsignelse (4 Mos 6,23-27; 2 Kor 13,13)

Frelseren (Sl 42,6; Sl 106,21; Es 43,3-4; Luk 1,47; 1 Tim 1,1; 1 Tim 2,3-4; Tim 2,13)

Dommeren (Sl 50,6; ApG 10,42; Hebr 12,23; Åb 20,11-15)

Salmer/sange: Nu rinder solen op af østerlide (Kingo)

Lover den Herre, den mægtige konge med ære! (Joachim Neander)

Aleneste Gud i Himmerig (Græsk 2. årh. / Brandt)

O Gud! hvor er du mer end skøn (Brorson)

At være kristen – Nåde midlerne, troen og menigheden

Hvordan bliver man kristen? Hvad er tro og hvordan får man troen? Hvordan vokser man i troens liv med Gud? For at besvare disse spørgsmål skal vi se på nådemidlerne, troen og menigheden.

Nåde midlerne: dåb og nadver

Ideer: Definition af nådemidler

Dåbens indhold og betydning samt forskellige dåbssyn (Matt 28,18-20;

Rom 6,1-11; Gal 3,27-28; Kol 2,12; Tit 3,5 samt Luthers forklaring til dåben)

Nadverens indhold og betydning samt forskellige nadversyn (Matt 26,17-29;

1 Kor 10,16-17; 1 Kor 11,17-34 samt Luthers forklaring til nadveren)

Salmer/sange: Jeg har et pas i hånden (Sprint)

Troen

Ideer: Drømmen om den frie vilje og adgangen til Gud

Troens væsen og at komme til tro

Helligåndens person og gerning

Frelsesvished – tro og tvivl

Bibeltekster til emnet: Matt 28,16 ff.; Mark 9,24; Joh 6,37; Joh 16,5-11;

Joh 20,24 ff.; ApG 16,30-34; Rom 4,18; Rom 8,15 f; Rom 10,17; 1 Pet 1,3,

desuden Luthers forklaring til 3. trosartikel.

Salmer/sange: Hvo vil mig anklage (H.A. Brorson, Hæfte: At være kristen)

Nu fryde sig hver kristen mand (Martin Luther, Hæfte: At være kristen)

Menigheden

Ideer: Menighedsbegrebet: Menighed og kirke samt forskellige fællesskaber. Forskellige menighedstyper

Nåde gaver og tjenester

En kristen som en aktiv del af menigheden

Bibeltekster til emnet: Joh 15,5.16; ApG 2,42; 1 Kor 12,7-31, Ef 3,15 ff.; Ef 4,1-16 desuden Luthers forklaring til 3. trosartikel.

Salmer/sange: Guds kirkes grund alene (Stone /Widding / Rosendal)

Nu bede vi den Helligånd (Luther / Malling / Grundtvig)

Vi kommer til dit hus, far (Martin Alfsen, Hæfte: At være kristen)

Guds menighed (Fangen)

Fremtiden – De sidste tider, døden og håbet

Håbet, døden, de sidste tider, Israel i endetiden, Jesu genkomst, opstandelsen, dommen med dens to udgange, nyskabelsen

Idéer: Begravelsesritualet kan inddrages

Forslag til bibeltekster: Matt 24-25, Rom 9-11, 1 Kor 15, Fil 1,21-26; 1 Thess 4,13-5,11; 2 Thess 2,1-12; Hebr 9,27; 1 Joh 3,1-3;

Åb i uddrag fx kap. 7,9 ff.; 13, 20-22.

De sidste tider

Ideer: Man kan med udgangspunkt i Matt 24-25 koble til temaer i åbenbaringsbogens forkyndelse om de sidste tider, se fx materialet "Fremtiden" fra Kristent Pædagogisk Forlag.

Israel og de sidste tider

Døden

Begravelsesritualet kan inddrages, ligesom flere tekster om død og opstandelse. Kødets opstandelse og håbet om det evige liv

Herlighedshåbet

Dommedag, Jesus som dommer, de to udgange

Genoprettelsen på den nye jord

Som alternativ til åbenbaringsbogen kan man bruge teksterne om Jesu genkomst i thessalonikerbrevene.

Der lægges vægt på, at menighedens forventning til Jesu genkomst er optimistisk.

Salmer/sange: Den store hvide flok, vi se (Brorson, Hæfte: Fremtiden)

Da skal glæden bryde frem (Roland Utbult/Tore W. Aas, Hæfte: Fremtiden)

I dag er Nådens tid (Brorson)

Ja, engang mine øjne skal (Karl Marthinussen, Hæfte: Fremtiden)

Rejs op dit hoved, al kristenhed! (Grundtvig, Hæfte: Fremtiden)

Hil dig, Frelser og Forsoner (Arnulf af Louvain, Hæfte: Fremtiden)

Kristen etik og etisk argumentation

Bibelen som etisk norm. De 10 Bud, Bjergprædikenen og formaninger

Sammenhæng mellem lære og liv

Jesus som forbillede

Lovens tre brug:

1) lovgiver i samfundet, se fx Rom 2,14-16; Rom 13,1-10

2) driver til Kristus, se fx Rom 3,19-20; Gal 3,19-25

3) retleder den kristne, se fx Matt 5-7; Rom 12,1-2; Kol 3,1-14

Salmer/sange: Sig månen langsomt hæver (Claudius /Hauch)

Etisk argumentation

Ideer: Bud og regler, sindelagsetik, formålsetik, konsekvensetik.

Idéer til emner, der kan vise argumentationsformerne: Abort og medicinsk etik, værnepligt, sort arbejde, musikkopiering, kopivarer mv.

Bibelske perspektiver på mand og kvinde

Ideer: Forskelle og ligheder mellem mand og kvinde i forhold til parforhold og menighed.

Bibeltekster til emnet: 1 Mos 1-3; Rom 16,1-4; 1 Kor 14,34-38; Gal 3,28;

Ef 5,21 ff.; Kol 3,18 ff.; 1 Pet 3,1 ff.

At finde sin ægtefælle (Sl 25; 1 Thess 4,1-8)

Seksualitet (1 Mos 2,24; Sl 51; Højsangen; 1 Kor 7,2-6; 1 Tim 4,3-4)

At passe på sit ægteskab og sin familie (vielsesritualet og dets skriftsteder)

Skilsmisse (1 Mos 2,24; Matt 19,1-12; Mark 10,1-12; 1 Kor 7,10-16 samt vielsesritualet)

At leve alene (1 Kor 7,7; 1 Kor 7,32-34; Matt 19,11-12)

Homoseksualitet og registreret partnerskab (3 Mos 20,13; Rom 1,24-27;

1 Kor 6,9)

Salme: I blev skabt som mand og kvinde (Johansen)

Bibelske perspektiver på abort

Ideer: Bibelske og menneskelige etiske argumenter angående abort. Guds skabelse og livets undfangelse. Mennesket som værdifuld fra undfangelsen. Abortproblematikker i forbindelse med skyldfølelse og ansvar. At være næste og samfund i forhold til hjælp og omsorg for kvinder, som gennemfører svangerskabet.

Samfundsmæssige konsekvenser: Ændring af værdigrundlag og menneskeværd som konsekvens af legal abort. Bibeltekster til emnet: Sl 8; Sl 139; Det 5. Bud.

Kristendommens historie og nutid

Frikirker

Ideer: Baptistkirken
Pinsevækkelsen

Aktuelle strømninger i dansk kirkeliv

Ideer: Karismatik, alles frelse-læren, Gud-er-død-teologien, herlighedsteologien, økumeni, spiritualitet
Den aktuelle kirkelige situation i Danmark
Sogne-, valg- og frimenigheder
Kirkens højrefløj og dens organisationer

Det 20. århundrede og vor tid

Idéer: Markante personer fx Kaj Munk, Bonhoeffer, Maximilian Kolbe, Mother Teresa.
Mission blandt jøder, muslimer, nyreligiøse og mennesker med naturreligion
Danske missionsorganisationer
Et konkret missionsprojekt. Tag kontakt til et missionselskab, kontakt til en missionær.

Salmer og kristne sange

Ideer: Salmer - se salmelisten.
Kristne ungdomssange, nyere salmer, sange fra vækkelsestraditionen.

Kristen kunst inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Grundlæggende elementer i islam

Hovedlinjer i islams historie
Muslimsk tro og liv
Retninger i islam
Islams betydning for samfund og folkeliv i muslimske lande og i Vesten
Forholdet mellem islam og kristendom i Danmark og i verden

Grundlæggende elementer i jødedom

Træk fra jødedommens og jødefolkets historie
Jødisk tro og liv
Retninger i jødedommen

Forståelsen af Israel som Guds folk
Jødedom i Danmark og i verden
Forståelsen af staten Israel
Messiasforventninger i fortid og nutid
Forholdet mellem jødedom og kristendom
Forholdet mellem jødedom og islam

Sammenligning mellem de tre skriftreligioner

Der ses på ligheder og forskelle mellem jødedom, kristendom og islam

Ideer: Forholdet mellem Bibelen, Koranen og Torah'en
Forståelsen af troen på én Gud og treenigheden
Forholdet til Jesus
Forståelsen af frelsen
Trospraksis og etik

Nyreligiøse bevægelser, livssyn og strømninger fra Vesten

Ideer: Scientology
Spiritisme
Okkultisme, fx ånden i glasset

Mødet mellem kristendommen og religionerne

Ideer: Ikke-kristne religioner og mission i udlandet så vel som i Danmark
Animistiske religioner og naturreligioner og sammenhæng med danske missions-
bevægelsers arbejde i Afrika

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

At være kristen

Materialet "At være kristen", Robert Bladt, Kristent Pædagogisk Forlag, som består af elevhæfte og lærervejledning, dækker delemnerne fra denne læseplans emne om at være kristen. Emnet egner sig desuden til at inddrage bibelsyn, kristne kirkesamfund og retninger og bevægelser i folkekirken.

Fremtiden

Materialet "Fremtiden", Knud W. Skov, Kristent Pædagogisk Forlag, som består af elevhæfte, lærervejledning og kopsisider, dækker delemnerne fra denne læseplans emne om fremtiden fx "De sidste tider", "Israel", "Døden", "Herlighedshåbet", "Bibelsyn" samt emner i relation til "Kristen etik". Emnerne Bibelsyn og Aktuelle strømninger i dansk kirkeliv kan bidrage til emnet.

Emnet egner sig endvidere til samarbejde med dansk, biologi, geografi og samfundsfag om emner som klima og forurening, død og begravelse, befolkningsudvikling, masseødelæggelsesvåben, nye sygdomme osv.

Hvem er Gud?

Emnet Bibelsyn matcher emnet Det bibelske gudsbillede og kan perspektivere aktuelle strømninger i dansk kirkeliv, bl.a. med tanken om forskelle mellem GT's og NT's Gud. Emnet kan videre bruges til sammenligning mellem de tre skriftreligioner ang. Guds åbenbaring og menneskets vej til erkendelsen af Gud. Her kan også sammenlignes med østlig religion og religiøsitet og deres vej til erkendelse af Gud.

De forskellige religioners gudsbilleder kan sammenlignes med Bibelen's gudsbillede og således skærpe forståelsen af såvel den enkelte religion som af kristendommen.

Her kan også inddrages perspektiver på skabelse kontra evolution samt det ondes oprindelse og magt.

Frelse

Også dette emne kan samle stof bredt fra kundskabsområderne. Det kan bruge stof fra bibelsyn, den bibelske frelsesplan, det bibelske gudsbillede, kristne kirkesamfund, retninger i kirken og andre religioner.

Kirken og verdensmissionen

Emnet egner sig til at samle stof på tværs af kristendommen og mission i det 21. århundrede, kulturmødet og ikke-kristne religioner, og der kan arbejdes tværfagligt med geografi.

Mand og kvinde

Emnet egner sig til samarbejde med dansk, sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, biologi og samfundsfag.

Medicinsk-etiske spørgsmål

Unge kan gå med mange eksistentielle spørgsmål. I lyset af den moderne teknologi opstår mange overvejelser om, hvornår mennesket overskrider sine grænser og gør sig til herre over liv og død. Hvad gør vore valg af grænser ved vores forståelse af at være menneske?

Disse spørgsmål og svarene på dem kan være en demonstration af forskellige former for etisk argumentation.

Temaer i relation til den medicinske etik og den stadig mere flydende overgang mellem liv og død, når mennesket selv vælger blandt mulighederne: Abort, medlidenhedsdrab, selvmord, genmanipulation, stamcelleforskning på embryoer, osv.

Disse spørgsmål egner sig til samarbejde med biologi og samfundsfag.

Ikke-kristne religioner og religiøse bevægelser

Emnet egner sig til samarbejde med historie og samfundsfag mhp. at varetage spørgsmålene fx om islams samfundsmæssige konsekvenser og integrations-spørgsmålet i vestlige kulturer.

4. forløb: 10. klasse

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og slutmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

10. klasse ser meget forskellig ud fra skole til skole og er ofte meget anderledes end den 9. klasse, som klassen er udgået fra. Undervisningens indhold bør udvælges og tilrettelægges med henblik på de elever, som er i klassen. Det anbefales at tage udstrakt hensyn til elevernes ønsker til såvel indhold som arbejdsform på dette frivillige klassesettrin. Ud over nedenstående forslag vil en række af temaerne fra 7.-9. kl. kunne uddybes i 10. klasse. Det er muligt at hente inspiration i planen for efterskolernes 10.kl., se bilag 7

Bibelen

Et evangelium i uddrag, fx Johannesevangeliet

Ideer til Johannesevangeliet: Der kan sættes fokus på Jesu tegn, de stærke kontraster mellem liv og død, Djævel og Gud, løgn og sandhed, mørke og lys osv., Jesu undervisning af disciplene eller hans lidelse, død og opstandelse.

Oversigt over Johannesevangeliet.

Idéer til tekstudvalg:

1,1-18: Jesus som "Ordet"

1,35-51: De første vidner

2,1-12: Det første tegn

3,1-21: Troens begyndelse

9,1-41: Den blindfødte og verdens lys

11,1-57: Livets sejr over døden

13,1-20: Jesu tjeneste – og vor

14,15-26; 15,26ff; 16,5-15: Helligåndens gerning

15,1-17: Livet i troen

18,28 - 19,16: Processen mod Jesus

20,19-31: Sejren proklameres

Man kan evt. også inddrage:

6,22-59: Jesus som livets brød

8,1-11: Jesus og synderinden

8,12-47: Jesus som lys og frihed

10,1-21: Jesus som den gode hyrde

Livsbilleder fra Bibelen

Gennem fortælling om og et arbejde med bibelske personer, som eleverne (måske) kender fra deres barndom, men som de nu har en helt anden baggrund for at forstå og arbejde med, kan der åbnes for indsigt i troen og troens liv med Gud og medmennesker.

Ideer:

Abraham (1 Mos 11,17-25,11; Rom 4; Gal 3,6-14; Hebr 11,8-19; Jak 2,20-26)

Sara

Josef

Moses

Rehab

David

Abigajil

Kirkens lære og kampen mod vranglære

Ideer: Der kan refereres til opgøret med falske profeter i GT, NT's opgør med vranglære samt kirkehistoriske og nutidige bevægelser.

Bibeltekster til emnet: ApG 20,28-32; Gal 1-3; 1 Joh 4; Matt 23.

Kristen tro og etik

Udvalgte emner

Ideer: Lidelse (Jobs Bog; Sl 73)

Frelse, offer og forsoning

Guds ledelse, lydighed/ulydighed

Venskab og venskaber

Kristendom og politik

Kristendommens historie og nutid

Kristne personligheder i fortid og nutid

Diakonalt arbejde

Ideer: NT-tekster om betydningen af diakonalt arbejde

Diakonalt arbejde i Danmark, fx Kirkens Korshær, Blå Kors, KFUM's Sociale Arbejde, Agape, besøgstjenester eller telefontjenester

Forholdet mellem mission og diakoni

Kristen i et pluralistisk samfund

Ideer: Vilkkårene for kirken og enkeltkristne i kristendommens første århundreder
Udfordringer til kirken og enkeltkristne i dag i samfundet, i forskellige erhverv, i mission

Salmer og kristne sange

Ideer: Salmer – se salmelisten.

Kristne ungdomssange, nyere salmer, sange fra vækkelsestraditionen.

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Oversigt over religionernes udbredelse i verden

En eller flere ikke-kristne religioner eller religiøse bevægelser

Der udvælges ét eller flere af nedenstående emner:

Jødedom: Træk fra jødedommens og jødefolkets historie, jødisk tro og liv, forståelsen af Israel som Guds folk, forståelsen af staten Israel, messiasforventninger i fortid og nutid, forholdet mellem jødedom og kristendom, forholdet mellem jødedom og islam samt jødedom i Danmark.

Islam: Hovedlinjer i islams historie, muslimsk tro og liv, retninger i islam, islams betydning for samfund og folkeliv i muslimske lande og i Vesten samt forholdet mellem islam og kristendom i Danmark.

Nyreligiøse bevægelser: Nyreligiøse bevægelser, kristne sekter og bevægelser med relation til kristendommen, bevægelser med relation til de østlige religioner

(hinduisme, buddhisme, taoisme og shintoisme), bevægelser med relation til okkultisme.

Nyreligiøse strømninger: Centrale begreber som fx karma, reinkarnation, energier, aura, holisme mv., væsentlige ytringsformer som meditation, healing, okkulte fænomener, gudsbegreb, menneskesyn, verdensforståelse og sygdomsforståelse.

New Age.

Naturreligioner: Naturreligionerne kan berøres i tilknytning til fænomener i GT og til fænomener i nyreligiøse bevægelser og desuden i tilknytning til missionshistorien.

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Et liv som kristen

De to emner "Livsbilleder fra Bibelen" og "Kristne personligheder i fortid og nutid" egner sig til at spejle spørgsmålene om, hvad det vil sige at være kristen, og hvordan det er at leve som kristen.

Hvad er sandhed?

Både fra Bibelen, kirkehistorien og vores tid kender vi til forskellige kristendomsforståelser (Se "Kirkens lære og kampen mod vranglære"). I vores pluralistiske land og ikke mindre, når vi ser ud over verden, er der forskel på, hvad man mener, er sandheden om Gud og menneskelivet (Se "Kirken i et pluralistisk samfund" og "Oversigt over religionernes udbredelse"). Det store spørgsmål som disse emner rejser er: Hvad er sandhed?

Kristendom og samfund

Emnerne "Kristendom og politik", "Diakonalt arbejde" og "Kristen i et pluralistisk samfund" kan samles i et større tema om kristendommen og samfundet. Her er det oplagt at inddrage samfundsfag og evt. historie i arbejdet.

Religion og samfund

I forbindelse med emnerne inden for "Kristendom og samfund" rejser sig det større spørgsmål om religioners rettigheder i og betydning for samfundene. Det gælder både i Danmark og på verdensplan, og det er derfor naturligt at inddrage "Oversigt over religionernes udbredelse i verden" og se sammenhænge mellem dette og det politiske verdenskort. Også her er det oplagt at samarbejde med samfundsfag og evt. geografi.

Salmer i undervisningen

Når vi synger salmer, synger vi med på ord, som har haft slidstyrke til at bære generationer før os gennem livet, og som har sat sig spor i vores kultur. I håb om at styrke elevernes kendskab til salmerne indeholder denne vejledende læseplan et forslag til et udvalg af centrale salmer. Salmerne er udvalgt efter følgende kriterier: De skal være kendte, de skal dække mange sider af den kristne tro og det kristne liv, de skal repræsentere de centrale salmedigtere, og de skal være rimelige at synge og arbejde med på de forskellige faser i skoleforløbet.

Sange fra vækkelsestraditionen, nye salmer og kristne børne- og ungdomssange har også deres styrkesider. Her kan det være sværere at udvælge "kernesalmer/sange", så det er der ikke gjort forsøg på her. Der må gerne være plads til alle kategorier af kristen sang på en kristen skole. Bogen *Undervisning i kristendom* giver en lang række forslag til, hvordan man kan arbejde med salmer i undervisningen. Melodierne til salmerne fra Den Danske Salmebog kan alle høres på www.dendanskesalmebogonline.dk

Nogle salmer og sange kan genfindes i flere forløb. Det skyldes, at vi har placeret salmer og sange der, hvor de er velegnede, og hvor de passer godt pga. tema eller forfatter, men de kan sagtens anvendes andre steder i undervisningsforløbet.

Der er ikke foretaget en prioritering blandt de udvalgte salmer/sange, så den enkelte skole må selv vurdere, om omfanget er rimeligt. Nogle salmer kunne anvendes ved andagterne, men ved disse lejligheder følges de sjældent af en egentlig gennemgang af salmen. Derfor kunne salmegennemgangen med fordel suppleres med anvendelsen af salmen i forbindelse med andagten. Og salmer skal synges som fællessange!

Salmer og sange i kristendomsundervisningen

Bh.-2. klasse

Morgen- og aftensalmer

I østen stiger solen op (Ingemann, DDS 749)
Nu titte til hinanden (Ingemann, DDS 750)
Jeg er træt og går til ro (Hensel / Arentzen, DDS 770)
Nu lukker sig mit øje (Foersom, DDS 789)

Højtids- og årstidssalmer og sange

Vær velkommen, Herrens år, Advent (Grundtvig, DDS 74)
Et barn er født i Betlehem (Latin 14. årh. / Grundtvig, DDS 104)
Her kommer, Jesus, dine små (Brorson, DDS 123)
Dejlig er den himmel blå (Grundtvig, DDS 136)
Se, hvor nu Jesus træder (Kingo, DDS 176)
Hil dig, Frelser og Forsoner (Arnulf af Louvain / Grundtvig, DDS 192)
Lad os bryde brødet sammen (Lissner, DDS 470)
Blodet som randt (Hønningdal, FS 6)
Vi låste vores dør (Hans Inge Fagervik, FS 181)
Han er opstanden. Halleluja! (Kyamanywa / Brodal, HJ 210)
Krist stod op af døde (Tysk 12. årh. / Grundtvig, DDS 218)
Opstanden er den Herre Krist (Latin 14. årh. / Grundtvig, DDS 222)
Jesus lever, graven brast (Nordahl Brun, DDS 233)
Nu falmer skoven trindt om land (Grundtvig, DDS 729)

Kernesalmer og sange

Op, al den ting (Brorson, DDS 15)

Lille Guds barn, hvad skader dig? (Grundtvig, DDS 41)
Ingen er så tryk i fare (Sandell, DDS 49)
Frelseren er mig en hyrde god (Ingemann, DDS 664)
Jesus, kom dog nær til mig (Scheffler / Svendsen, DDS 680)

3.-6. klassetrin

Morgen- og aftensalmer

Den signede dag med fryd vi ser (Grundtvig, DDS 402)
Den mørke nat forgangen er (Sthen, DDS 736)
Nu rinder solen op (Kingo, DDS 743)
Morgenstund har guld i mund (Grundtvig, DDS 752)
Jeg er træt og går til ro (Hensel / Arentzen, DDS 770)
Nu går solen sin vej (Lissner, DDS 786)
Du, som har tændt millioner af stjerner (Johansen, DDS 787)
Nu lukker sig mit øje (Foersom, DDS 789)

Højtids- og årstidssalmer

Blomstre som en rosengård (Grundtvig, DDS 78)
Tak og ære være Gud (Held / Holm, DDS 80)
Du kom til vor runde jord (Kaalø, DDS 70)
Det kimer nu til julefest (Grundtvig, DDS 94)
Velkommen igen, Guds engle små (Grundtvig, DDS 99)
Dejlig er jorden (Ingemann, DDS 121)
Se, vi går op til Jerusalem (DDS 172)
Hil dig, Frelser og Forsoner (Arnulf af Louvain/ Grundtvig, DDS 192)
Stat op, min sjæl i morgengry (Wexels, DDS 224)
Dig være ære (Budry / Fjelberg, DDS 240)
Nu ringer alle klokker mod sky (Ingemann, DDS 408)
I al sin glans nu stråler solen (Grundtvig, DDS 290)
Vi pløjed', og vi så'de (Claudius / Campbell / Jakob Knudsen, DDS 730)

Kernesalmer og sange

Lovsynger Herren, min mund og mit indre (Grundtvig, DDS 3)
Til himlene rækker din miskundhed, Gud (Ingemann, DDS 31)
Befal du dine veje (Gerhardt / Stenersen, DDS 36)
Jeg gik i marken og vogtede får (Grundtvig, HS 443)
Skriv dig, Jesus, på mit hjerte (Kingo, DDS 208)
Vor Gud han er så fast en borg (Luther / Mynster, DDS 336)
Herre, jeg vil gerne tjene (Østergaard, DDS 373)
Op, alle folk på denne jord (Brorson, DDS 385)
Du, som vejen er og livet (Richardt, DDS 484)
Nu fryde sig hver kristen mand (Luther / Grundtvig, DDS 487)
Jesus han er syndres ven (Schrader / Brorson, DDS 511)
Aldrig er jeg uden våde (Kingo, DDS 644)
Frelseren er mig en hyrde god (Ingemann, DDS 664)
Måne og sol (Hallquist / Lissner, DDS 13)
Jeg har et pas i hånden (Sprint, FS 117)
Guds menighed (Fangen, DDS 345)

7.-10. klassetrin

Morgen- og aftensalmer

Den signede dag med fryd vi ser (Grundtvig, DDS 402)
Se, nu stiger solen (Jakob Knudsen, DDS 754)
Sig månen langsomt hæver (Claudius /Hauch, DDS 769)
Tunge mørke natteskyer (Jakob Knudsen, DDS 785)

Højtids- og årstidssalmer

Blomstre som en rosegård (Grundtvig, DDS 78, Hæftet: Hvem er Kristus?)
Tak og ære være Gud (Held / Holm, DDS 80)
Lovet være du, Jesus Krist (Luther / Grundtvig, DDS 108)
Hjerte, løft din glædes vinger (Gerhardt /Brandt, DDS 114)
Den yndigste rose er funden (Brorson, DDS 122)
Hil dig, Frelser og Forsoner (Arnulf af Louvain, DDS 192)
Påskeblomst, hvad vil du her (Grundtvig, DDS 236)
Nu bede vi den Helligånd (Tysk 12. årh. / Luther / Grundtvig, DDS 289)
Det dufter lysegrønt af græs (Wirsén / Johansen, DDS 725)
Du gav mig, o Herre, en lod af din jord (Sundell / Aastrup, DDS 728)

Kernesalmer og sange

Love den Herre, den mægtige konge med ære (Joachim Neander, DDS 2)
Du, Herre Krist, min frelser est (Sthen / Hammerich, DDS 52)
Hvad mener I om Kristus? (Aastrup, DDS 54)
Rejs op dit hoved, al kristenhed (Grundtvig, DDS 274, Hæftet: Fremtiden)
O kristelighed (Grundtvig, DDS 321)
Guds kirkes grund alene (Stone / Widding / Rosendal, DDS 334)
Din rigssag, Jesus, være skal (Reichelt, DDS 361, Hæftet: Fremtiden)
Guds ord det er vort arvegods (Grundtvig, DDS 401)
Aleneste Gud i Himmerig (Græsk 2. årh. / Brandt, DDS 435)
Nu fryde sig hver kristen mand (Luther / Grundtvig, DDS 487)
Hvo vil mig anklage (Brorson, DDS 512)
På nåden i Guds hjerte (Rosenius, DDS 521)
Den store hvide flok vi se (Brorson, DDS 571, Hæftet: Fremtiden)
I dag er nådens tid (Brorson, DDS 592)
Aldrig er jeg uden våde (Kingo, DDS 644)
Jeg vil gi dig o Herre, min lovsang (Christer Hultgren, FS 124)
Du er livet (Sprint, FS 25)
Vi kommer til dit hus, Far (Martin Alfsen, FS 180)
Du ser måske Jesus (Jan Byfuglien, FS 36, Hæftet: Hvem er Kristus?)
Da skal glæden bryde frem (Roland Utbult/Tore W. Aas, FS 33, Hæftet: Fremtiden)
Ja, engang mine øjne skal (Karl Marthinussen, DDS 569, Hæftet: Fremtiden)

Bilag 1: Oversigter over kundskabsområdernes indhold

Bibelen

Klassetrin	Bibelen generelt	GT	NT
0. kl.	Præsentation af Bibelen	Urhistorien Bibelske personer	Jesus og børnene Beretninger til jul og påske Jesus som den gode hyrde
1. kl.	Bibelske billeder og symboler	Patriarkerne Josef	Jesus som barn Jesus begynder sit virke Beretninger fra Jesu virke (primært undere)
2. kl.		Moses	Jesu lidelse, død og opstandelse Jesu himmelfart og Helligåndens komme
3. kl.		Indtagelsen af Kanaan Dommertiden og Ruth	Jesus og Peter Liv og lærdom på Jesu tid
4. kl.	Bibelen i brug	Samuel, Saul og David	Johannes Døberen Jesus møder mennesker
5. kl.		Salomo og templet Det delte riges tid	Jesu syv korsord Paulus
6. kl.	Bibelens tilblivelse og udbredelse	Israel i eksilet, hjemkomst og genopbygning Messiasprofetier	Jesu "Jeg er"-ord Jesus, farisæerne og de skriftkloge Jesus, Satan og dæmonerne Jesus og hans familie
7./8. kl.	Bibelbrug	Et GT-skrift: Salmernes Bog, Amos eller Jonas	Uddrag af Lukasevangeliet Paulus' breve
9. kl.	Bibelsyn	Oversigtsmæssig gennemgang af GT	Bibelens frelsesplan og sammenhæng mellem GT og NT
10. kl. – friskole		Livsbilleder fra Bibelen	Et evangelium i uddrag, fx Johannesevangeliet Kirkens lære og kampen mod vranglære
10. kl. – efterskole	Bibelen som bog	Det bibelske kærlighedsbegreb Israel som Guds hustru	Johannesevangeliet i uddrag Den første menighed og dens mission Lærebrev fra NT

Kristen tro og etik

Kristen tro og etik består af en række elementer, som hører nøje sammen. Alligevel kan det støtte et overblik at forsøge at skelne mellem troslære / det kristne livssyn, kristen trospraksis og etik. Det betyder dog, at nogle emner må nævnes under flere af kategorierne.

Klassetrin	Troslære / det kristne livssyn	Kristen trospraksis	Etik
0. kl.	Tilgivelse Døden	Dåben Bøn	Tilgivelse
1. kl.	Naturen er skabt af Gud Jeg er skabt af Gud Familien		
2. kl.	Påske, Kr. himmelfart og pinse Himlen		De ti Bud
3. kl.		Bøn Fadervor	Den gyldne regel
4. kl.	Gud Fader Jesus: Gud og menneske	(Bibelen i brug)	De ti Bud og det dobbelte kærlighedsbud Venskab i lys af Bibelen
5. kl.	Jesus som forsoneren	Dåb og nadver	Bekymringer Taknemmelighed Gavmildhed og gæstfrihed
6. kl.	Forsagelsen Guds navne og egenskaber Helligånden	Forsagelsen At tro	Familieliv Diakoni Skole- og arbejdsliv Adiaforaspørgsmål
7./8. kl.	2. Trosartikel: Hvem var/er Jesus? Menneskesyn og identitet Natursyn	(Bibelbrug)	Autoriteter Arbejde Penge og forbrug, materialisme og gavmildhed Troværdighed, ærlighed og Sprogbrug
9. kl.	Det bibelske gudsbillede Fremtiden: De sidste tider, døden og håbet	At være kristen Nådebidlerne, troen og menigheden	Kristen etik og etisk argumentation Bibelske perspektiver på mand og kvinde Bibelske perspektiver på abort
10. kl. – friskole	Udvalgte emner	Udvalgte emner	Udvalgte emner
10. kl. – efterskole		Helligånden i den enkeltes liv. Frelse og kristenliv Helligånden i menigheden. Nådebidler og tjenester	Etiske perspektiver

Kristendommens historie og nutid

Klasse	Kristendommens historie	Kristendommens nutid	Salmer og sange
0. kl.		Kirken og dens inventar Fortællinger om mission og diakoni	Salmer og kristne (børne)sange
1. kl.		Fortællinger om mission og diakoni	Salmer og kristne (børne)sange
2. kl.		Fortællinger om mission og diakoni	Salmer og kristne (børne)sange
3. kl.	Fortællinger om mission	Gudstjeneste og kirkebygning Fortællinger om mission	Evt. salmedigter: B.S. Ingemann
4. kl.		Kirkeåret og dets farver Kirkelige handlinger	Salmebogens opbygning Salmedigter: H.A. Brorson
5. kl.	Oldkirken, den tidlige middelalder og Nordens kristning		Salmedigter: Thomas Kingo Sange fra vækkelses-traditionen Nyere salme- og sangskrivning
6. kl.	Middelalderen og reformationen Missionshistorie Kirkens diakonale arbejde	Den katolske kirke Kirkens diakonale arbejde	Salmedigter: N.F.S. Grundtvig Sange fra vækkelses-traditionen Nyere salme- og sangskrivning
7./8. kl.		Folkekirken med dens retninger og bevægelser	Salmer og kristne sange
9. kl.		Frikirker Aktuelle strømninger i dansk kirkeliv Det 20. årh. og vor tid	Salmer og kristne sange
10. kl. – friskole	Kristne personligheder	Kristne personligheder Diakonalt arbejde Kristen i et pluralistisk samfund	Salmer og kristne sange
10. kl. – efterskole	Kort oversigt over kirkehistorien... Kirkens reformation og reformationen i Danmark	Kort oversigt over kirkesamfundene Kirkernes situation i Danmark og internationalt Mission og kirkevækst	

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Klasse	Indhold
0. kl.	
1. kl.	
2. kl.	
3. kl.	
4. kl.	
5. kl.	Islam: Muhammed og Koranen Troens fem søjler Muslimske skikke og fester
6. kl.	Jødedom: Jødernes historie fra hjemkomst fra Babylon til år 0 Jødedommens kilder Jødiske skikke og fester
7./8. kl.	Eksempler på nyreligiøse bevægelser med rod i Østens religioner (evt. Østens religioner) Påvirkninger fra Østens religioner
9. kl.	Grundlæggende elementer i islam (evt. Grundlæggende elementer i jødedom) Sammenligninger mellem de tre skriftreligioner Nyreligiøse bevægelser, livssyn og strømninger fra vesten Mødet mellem kristendommen og religionerne
10. kl. – friskole	Oversigt over religionernes udbredelse i verden Én eller flere ikke-kristne religioner eller religiøse bevægelser
10. kl. – efterskole	Oversigt over religionernes udbredelse i verden Én eller flere ikke-kristne religioner eller religiøse bevægelser

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Klassetrin	Emner	
0. kl.	Dåb Døden	Mission og diakoni
1. kl.	Guds gode verden Julefejring	Familien Mission og diakoni
2. kl.	Himlen Påske Kr. himmelfart og pinsen	Mission og diakoni
3. kl.	At være modig og stærk Bøn og salmer / hverdagsritualer	Den gyldne regel Kirkerum og kirkearkitektur Mission
4. kl.	Gud Fader	Venskab Et godt liv
5. kl.	At få Gud som ven og far	Glæde / lykke
6. kl.	Guds navne og egenskaber Gud og afguderne GT og jødedom Ondskab, Satan og besættelser Tro	Familien Diakoni
7./8. kl.	Hvem er Kristus?	Penge og forbrug Troværdighed, ærlighed og sprogbrug Menneskesyn og natursyn, samt arbejde
9. kl.	At være kristen Fremtiden Hvem er Gud? Frelse	Mand og kvinde Medicinsk-etiske spørgsmål Kirken og verdensmissionen Ikke-kristne religioner og religiøse bevægelser
10. kl. – friskole	Et liv som kristen Hvad er sandhed?	Kristendom og samfund Religion og samfund
10. kl. – efterskole	Hvad vil det sige at være kristen? Hvad er sandhed?	Kristendom og samfund Religion og samfund

Bilag 2: Kort emneoversigt fordelt på klassetrin

Børnehaveklassen

Bibelen

Præsentation af Bibelen
Urhistorien
Forskellige bibelske personer
Jesus og børnene
Beretninger i forbindelse med jul og påske
Jesus som den gode hyrde

Kristen tro og etik

Dåben
Bøn
Tilgivelse
Døden

Kristendommens historie og nutid

Kirken og dens inventar
Fortællinger om mission og diakoni
Salmer og kristne sange

Emner på tværs

Dåb
Døden
Mission og diakoni

1. klasse

Bibelen

Patriarkerne
Josef
Jesus som barn
Jesus begynder sit virke
Beretninger fra Jesu virke
Bibelske billeder og symboler

Kristen tro og etik

Naturen er skabt af Gud
Jeg er skabt af Gud
Familien

Kristendommens historie og nutid

Fortællinger om mission og diakoni
Salmer og kristne sange

Emner på tværs

Julefejring
Familien
Guds gode verden
Mission og diakoni

2. klasse

Bibelen

Moses
Jesu lidelse, død og opstandelse
Jesu himmelfart og Helligåndens komme

Kristen tro og etik

Påske, Kr. himmelfart og pinse
Himlen
De 10 Bud

Kristendommens historie og nutid

Fortællinger om mission og diakoni
Salmer og kristne sange

Emner på tværs

Påske
Kr. himmelfart og pinsen
Himlen
Mission og diakoni

3. klasse

Bibelen

Indtagelsen af Kanaan
Dommertiden og Ruth
Jesus og Peter
Liv og lærdom på Jesu tid

Kristen tro og etik

Bøn
Fadervor, Matt 6,9-13
Den gyldne regel, Matt 7,12

Kristendommens historie og nutid

Gudstjeneste og kirkebygning
Fortællinger om mission i fortid og nutid
Salmer, evt. Ingemann

Emner på tværs

At være modig og stærk

Den gyldne regel
Bøn og salmer/Hverdagsritualer
Kirkerum og kirkearkitektur
Mission

4. klasse

Bibelen

Bibelen i brug
Samuel, Saul og David
Johannes Døberen
Jesus møder mennesker

Kristen tro og etik

Gud Fader
Jesus: Gud og menneske
De ti Bud og Det dobbelte kærlighedsbud
Venskab i lys af Bibelen

Kristendommens historie og nutid

Kirkeåret og dets farver
Kirkelige handlinger
Salmebogens opbygning
Salmedigteren H.A. Brorson

Emner på tværs

Gud Fader
Venskab
Et godt liv

5. klasse

Bibelen

Salomo
Templet, tempeltjenesten og festerne
Ordsprogenes Bog
Det delte riges tid
Jesu syv korsord
Paulus

Kristen tro og etik

Jesus som forsoneren
Dåb og nadver
Bekymringer
Taknemmelighed
Gavmildhed og gæstfrihed

Kristendommens historie og nutid

Oldkirken, den tidlige middelalder og Nordens kristning

Salmedigteren Thomas Kingo

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Islam i hverdag og fest

Emner på tværs

At få Gud som ven og far

Glæde/lykke

6. klasse

Bibelen

Bibelens tilblivelse og udbredelse

Israel i eksilet, hjemkomst og genopbygning

Messiasprofetier

Jesu "Jeg er"-ord

Jesus, farisæerne og de skriftkloge

Jesus, Satan og dæmonerne

Jesus og hans familie

Kristen tro og etik

Forsagelsen

Guds navne og egenskaber

Helligånden

At tro

Familieliv

Diakoni

Skoleliv og arbejdsliv

Adiaforaspørgsmål

Kristendommens historie og nutid

Middelalderen og reformationen

Missionshistorie

Den katolske kirke

Kirkens diakonale arbejde, historisk og nutidigt

Salmedigteren N.F.S. Grundtvig

Ikke kristne religioner og andre livsopfattelser

Jødedom

Emner på tværs

Guds navne og egenskaber

Gud og afguderne

GT og jødedom

Ondskab, Satan og besættelser

Tro

Familien

Diakoni

7/8. klasse

Bibelen

Bibelbrug

Et GT-skrift: Salmernes Bog, Amos eller Jonas

Uddrag af Lukasevangeliet

Paulus' breve

Kristen tro og etik

2. Trosartikel: Hvem var/er Jesus?

Menneskesyn og identitet

Natursyn

Autoriteter

Arbejde

Penge og forbrug, materialisme og gavmildhed

Troværdighed, ærlighed og sprogbrug

Kristendommens historie og nutid

Folkekirken med dens retninger og bevægelser

Salmer og kristne sange

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Eksempler på nyreligiøse bevægelser med rod i Østens religioner

Evt. Østens religioner

Påvirkninger fra Østens religioner

Emner på tværs

Hvem er Kristus?

Penge og forbrug

Troværdighed, ærlighed og sprogbrug

Menneskesyn og natursyn, samt arbejde

9. klasse

Bibelen

Bibelsyn

Oversigtsmæssig gennemgang af GT

Bibelens frelsesplan og sammenhænge mellem GT og NT

Kristen tro og etik

Det bibelske gudsbillede

At være kristen – Nådebidlerne, troen og menigheden

Fremtiden – De sidste tider, døden og håbet

Kristen etik og etisk argumentation

Bibelske perspektiver på mand og kvinde

Bibelske perspektiver på abort

Kristendommens historie og nutid

Frikirker

Aktuelle strømninger i dansk kirkeliv
Det 20. århundrede og vor tid
Salmer og kristne sange

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Grundlæggende elementer i islam
Evt. grundlæggende elementer i jødedom
Sammenligning mellem de tre skriftreligioner
Nyreligiøse bevægelser, livssyn og strømninger fra Vesten
Mødet mellem kristendommen og religionerne

Emner på tværs

At være kristen
Fremtiden
Hvem er Gud?
Frelse
Kirken og verdensmissionen
Mand og kvinde
Medicinsk-etiske spørgsmål
Ikke-kristne religioner og religiøse bevægelser

10. klasse

Bibelen

Et evangelium i uddrag, fx Johannesevangeliet
Livsbilleder fra Bibelen
Kirkens lære og kampen mod vranglære

Kristen tro og etik

Udvalgte emner

Kristendommens historie og nutid

Kristne personligheder i fortid og nutid
Diakonalt arbejde
Kristen i et pluralistisk samfund
Salmer og kristne sange

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Oversigt over religionernes udbredelse i verden
En eller flere ikke-kristne religioner eller religiøse bevægelser

Emner på tværs

Et liv som kristen
Hvad er sandhed?
Kristendom og samfund
Religion og samfund

Bilag 3: Slut- og delmål – en sammenstilling

Enkelte steder er der ikke overensstemmelse mellem rækkefølgen i de to målsamlinger. Da er slutmålenes rækkefølge benyttet, og delmålene er byttet om for sammenligningens skyld.

Bibelen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

Delmål efter 6. Kl.	Slutmål efter 9./10.kl.
at lytte til bibelske beretninger ... at læse lettilgængelige tekster direkte fra Bibelen	at læse og lytte til bibelske beretninger og andre bibelske tekster med udbytte
... og arbejde med disse i genfortælling, drama, sang, billedkunst, samtale og diskussioner	at formidle indsigt i bibelske enkeltberetninger og den samlede bibelske historie på forskellig vis (bibelfortælling, resumé, samtale, poesi, billedkunst ...)
at forstå og anvende udvalgte bibelske begreber	at forstå og anvende centrale bibelske begreber
at orientere sig i Bibelen, dens skrifter og genrer	at orientere sig i Bibelen, dens skrifter og genrer
	at benytte håndbøger og andre hjælpemidler i arbejdet med bibelske tekster
at relatere bibelske tekster til kristen tro og etik	at relatere bibelske tekster til kristen tro og kristent liv
at lade sig udfordre af bibelteksterne	at lade sig udfordre af bibelteksterne
	at drøfte og forholde sig til forskellige forståelser af Bibelen og enkelttekster – fra bibelhistorier, folkelige forståelser og videnskabelige tolkninger
at se nogle centrale sammenhænge mellem bibelske beretninger og almene livsværdier	at se sammenhænge og brudflader mellem bibelske beretninger, almene livsværdier og samfundsmæssige forhold

Kristen tro og etik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

Delmål efter 6. Kl.	Slutmål efter 9./10.kl.
at udtrykke sig om nogle centrale dele af kristentroen	at redegøre for det centrale indhold i kristentroen
at samtale om, hvad det vil sige at være menneske og at være kristen	at redegøre for, hvad det vil sige at være menneske og at være kristen
at drøfte almene tilværelsesspørgsmål i lyset af den kristne tro	at drøfte grundlæggende tilværelsesspørgsmål i lyset af kristentroen
at udtrykke sig om nogle centrale elementer i en kristen trospraksis og betydningen af dem	at beskrive centrale elementer i en kristen trospraksis og betydningen af dem
at kende centrale bud og værdier i kristen etik i forhold til medmennesket og naturen (familie, kammerater, samfund, skole, nærmiljø og natur)	at redegøre for centrale bud og værdier i kristen etik i forhold til medmennesket, samfundet og naturen
at samtale om etiske spørgsmål	at genkende og vurdere forskellige etiske argumentationsformer
	at indgå i etiske diskussioner på basis af en kristen etik og i med- og modspil med andre etiske værdisæt
at begynde at relatere spørgsmål om kristen tro og kristent liv til relevante bibelske tekster og grundtanker	at relatere spørgsmål om kristen tro og etik til relevante bibelske tekster og grundtanker
at lade sig udfordre af kristen tro og etik	at lade sig udfordre af kristen tro og etik
at vokse i kristen tro og i livet som kristen for dem, som ønsker dette	at tilegne sig kristen tro og vokse i livet som kristen – for dem, som ønsker dette

Kristendommen historisk og nutidigt

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber, oplevelser og færdigheder, der sætter dem i stand til:

Delmål efter 6. Kl.	Slutmål efter 9./10. kl.
at forstå højtider, gudstjeneste, ritualer og symboler i kirken	at forstå højtider, gudstjeneste, ritualer og symboler i kirken og kunne anvende dem
	at orientere sig i det kirkelige landskab: folkekirken med dens retninger og organisationer, udvalgte kirkesamfund samt tværkirkelige bevægelser
at kende til centrale perioder, begivenheder og personer i kirkehistorien	at kende kirkehistorien som baggrund for forståelse af aktuelle kirkelige forhold, nationalt og internationalt, samt til forståelse af udfordringer til kirken og kristendommen
	at drøfte centrale brudflader i forståelsen af og udøvelsen af kristendommen og forholde sig til dem
at udtrykke sig om kristen mission og diakoni	at forstå og forholde sig til den kristne mission og diakoni og deres aktuelle udfordringer
at bruge salmer og kristne sange som udtryksform	at anvende og tolke salmer og kristne sange
at bruge salmebogens registre og tekstdel	at bruge salmebogens registre og tekstdel
at genkende og reflektere over brugen af bibelske motiver i klassisk og aktuel kunst	at opleve klassiske og aktuelle kunstneriske udtryk af motiver fra kristendommen og at formulere sig om betydningen og om brugen af dem
at kende til elementer af kristendommens betydning for dansk kultur og samfund	at redegøre for og vurdere kristendommens og folkekirkens historiske betydning for dansk kultur og samfund
	at drøfte kristendommens plads i og aktuelle udfordringer til samfundet

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Delmål efter 6. kl	Slutmål efter 9./10. kl.
At kende ritualer og højtider i jødedom og islam	At redegøre for grundtanker og central trospraksis i udvalgte verdensreligioner
	At forstå de historiske sammenhænge mellem jødedom, kristendom og islam og kende ligheder og forskelle mellem dem
	At beskrive og forholde sig til udvalgte religiøse sekter og bevægelser
	At genkende elementer fra Østens religioner i nyere religiøse strømninger, bevægelser og enkeltfænomener og forholde sig til dem
	At sammenligne og vurdere grundlæggende træk på tværs af religionerne
	At perspektivere kristentroen i lyset af andre religioner og livssyn – og andre religioner og livssyn i lyset af kristentroen
	At forstå og drøfte religionernes betydning for enkeltpersoner, familier og samfundsmæssige forhold
At respektere mennesker med en anden tro	At møde medmennesker med indsigt, et åbent sind og en personlig forankring
	At leve som aktive og ansvarlige mennesker i et demokratisk og flerkulturelt samfund i en globaliseret verden

Bilag 4: Undere

Jesu undere kan opdeles i fire grupper: 1) naturundere, 2) helbredelse af sygdomme og handicap, 3) dæmonuddrivelser og 4) dødeopvækkelser.

Underne gives i ét eller flere af evangelierne. Nedenfor er Jesu undere listet op, og der er anført skrifthenvielse. Optræder underet i flere evangelier, angives der én henvisning plus initialer for de øvrige evangelier, hvor underet findes (Mattæus: M, Markus: m, Lukas: L, Johannes: J). Der er fortrinsvis valgt henvisning til den gengivelse af underet, som er mest udførlig. Der kan alligevel være detaljer i begivenheden, som kun andre evangelister har valgt at tage med.

Enkelte steder kan man også være i tvivl, om der er tale om et under eller "blot" om en overnaturlig viden (Peters fiskefangst, mønten i fiskens mund). Evangelierne har ikke beskrevet alle Jesu undere. Flere steder i evangelierne får vi en kort beskrivelse af, at Jesus helbredte mange (fx Matt 4,23-25; Matt 15,29-31; Mark 1,39).

De undere, som Gud lader ske ved Jesu fødsel, hans død og hans opstandelse, samt de overnaturlige ting, som den opstandne Jesus kan gøre, indgår ikke i oversigten.

I nederste højre hjørne angives på hvilke(t) klassetrin, underet indgår i klassefordelingsplanerne i læreplanen. (-) betyder, at underet ikke er medtaget i planen.

Ud over den direkte angivelse af underne i læreplanen læses der uddrag af Lukasevangeliet i 7./8. klasse og af Johannesevangeliet i 10. kl. Her vil en række af underne blive gentaget fra tidligere undervisning eller optræde for første gang i undervisningen.

Naturundere	Jesu magt over sygdomme og handicap	Jesu magt over dæmoner	Døde-opvækkelser
Brylluppet i Kana (Joh 2,1-12) 6	Helbredelsen af Peters svigermor og andre syge (Lukas 4,38-41, M, m) 3	Manden med den urene ånd (Mark 1,21-28, L) 6	Enkens søn i Nain (Luk 7,11-17) 4
Peters fiskefangst (Luk 5,1-12) 3	Helbredelsen af en spedalsk (Mark 1,40-45, M, L) 1	De(n) besatte i gerasenernes land (Mark 5,1-20, M, L) 6	Jairus' datter (Mark 5,21-24 og 35-43, M, L) 0, 3
Stormen på søen (Mark 4,35-41, M, L) 1	Helbredelsen af den lamme i Kapernaum (Mark 2,1-12, M, L) 1	En besat, der er stum (Matt 9,32f) (-)	Opvækkelsen af Lazarus (Joh 11,1-44) 1, 4
Bespisningen af de fem tusinde (Joh 6,1-15; M, m, L) 0	Helbredelsen af manden med den visne hånd (Luk 6,6-11, M, m) (-)	Den hedenske kvindes datter (Matt 15,21-28; m) 4	
Vandringen på søen (Matt 14,22-33; m, J) 1, 3	Officeren i Kapernaum (Luk 7,1-10, M) 6	Drengen med den urene ånd (Mark 9,14-29; M, L) 6	
Bespisningen af de fire tusinde (Mark 8,1-10; M) (-)	Kvinden med blødninger (Mark 5,25-34; M, L) 3	Den besatte, der var blind og stum (Matt 12,22-23) (-)	
Forbandelsen af figentræet (Matt 21,18-22; m) (-)	Helbredelsen af to blinde (Matt 9,27-31) (-)	En besat, der er stum (Luk 11,14-15) (-)	
Mønten i fisken (Matt 17,24-27) (-)	Helbredelsen af den blindfødte (Joh 9,1-41) 6		
	Den kongelige embedsmænds søn (Joh 4,46-54) 0		
	Den syge ved Bethesda Dam (Joh 5,1-18) (-)		
	Helbredelsen af den døve og stumme (Mark 7,31-37; M) 1		
	Helbredelsen af den blinde i Betsajda (Mark 8,22-26) 1		
	Helbredelsen af den krumbøjede kvinde (Luk 13,10-17) (-)		
	Helbredelsen af manden med vand i kroppen (Luk 14,1-6) (-)		
	Helbredelsen af de ti spedalske (Luk 17,11-19) 0		
	De(n) blinde ved Jeriko (Mark 10,46-52; M, L) 0		
	Helbredelsen af tjenerens øre (Luk 22,50-51, M, m, J) 3		

Bilag 5: Lignelser

Jesus brugte mange billeder i sin undervisning og forkyndelse. Nogle gange udfoldede han billederne til små historier og gav dem en selvstændig plads i en tale. Disse små historier kaldes lignelser.

Små historier med billeder, som ikke har en selvstændig plads i Jesu taler, regnes ikke til lignelserne, fx: Hvedekornet, der lægges i jorden og dør, Ung vin, der hældes på gamle lædersække, Vintræet og grenene. På samme måde er heller ikke sammenligninger alene regnet som lignelser, fx I er verdens lys, Kast ikke perler for svin.

Jesus brugte somme tider samme lignelse i forskellig sammenhæng, men valgte forskellige pointer ud fra lignelsen, fx Lignelsen om det vildfarne får / Lignelsen om det mistede får. Andre gange brugte han samme grundide til en lignelse, men udfoldede den forskelligt i forskellig sammenhæng, fx Lignelsen om de betroede pund / Lignelsen om de betroede talenter, og Lignelsen om det store festmåltid / Lignelsen om kongesønnens bryllup.

Lignelserne rummer forskellige temaer. I læreplanen er lignelserne oftest sat ind i sammenhæng med et af de temaer, som lignelsen rummer. Det er ikke muligt at kategorisere lignelserne helt firkantet efter tema. Fx er dommen et tema i rigtig mange af lignelserne. Nedenstående er en oversigt over lignelserne i de fire evangelier. Hvis samme lignelse er gengivet i flere evangelier, er der fuld teksthenviisning til et af stederne og blot initial for de øvrige evangelier, hvor lignelsen er gengivet: M, m, L og J. Desuden er placeringen på klassetrin i denne plan angivet, ligesom det emne, som lignelsen bidrager til, er nævnt. I 7./8. kl.'s plan er Lukasevangeliet nævnt. Her kan en række af lignelserne blive repeteret eller komme med i undervisningen.

Lignelsen om ...	Skrifthenvi­sing	Kl.	Placering under emne
Det vildfarne får	Matt 18,12-14	-	
Det mistede får	Luk 15,1-7	0.	Jesus som den gode hyrde
Den tabte mønt	Luk 15,8-10	0.	Tilgivelse
Den fortabte søn	Luk 15,11-32	0.	Tilgivelse
Den gældbundne tjener	Matt 18,21-35	0. 3.	Tilgivelse Fadervor (5. bøn)
Surdejen	Matt 13,33; L	-	
Skatten	Matt 13,44	2.	Himlen
Perlen	Matt 13,45-46	2.	Himlen
Voddet	Matt 13,47-50	-	
Det store festmåltid	Luk 14,15-21	2.	Himlen
Lyset i stagen	Mark 4,21-25; L	-	
Det voksende korn	Mark 4,26-29	-	
Sennepsfrøet	Mark 4,30-32; M	3.	Fadervor (2. bøn)
Enken og den uretfærdige dommer	Luk 18,1-8	3.	Bøn
De to huse	Matt 7,24-27; L	4.	Bibelen som bog
Sædemanden	Matt 13,1-23; m; L	4.	Bibelen som bog
Den barmhjertige samaritaner	Luk 10,25-37	4. 6.	De ti Bud (5. bud) Diakoni
Farisæeren og tolderen	Luk 18,9-14	6.	Jesus, farisæerne og de skriftkloge
Kongesønnens bryllup	Matt 22,1-14	6.	Jesus, farisæerne og de skriftkloge
Arbejderne i vingården	Matt 20,1-16	(6.)	(Jesus, farisæerne og de skriftkl.)
Ukrudtet i hveden	Matt 13,24-30	(6.)	(Jesus, farisæerne og de skriftkl.)
De to sønner i vingården	Matt 21,28-32	(6.)	(Jesus, farisæerne og de skriftkl.)
De onde vinbønder	Matt 21,33-46; m; L	(6.)	(Jesus, farisæerne og de skriftkl.)
Pladserne ved bordet	Luk 14,7-14	(6.)	(Jesus, farisæerne og de skriftkl.)
Den rige bonde	Luk 12,13-21	7./8.	Penge og forbrug
Den uærlige godsforvalter	Luk 16,1-13	7./8.	Penge og forbrug
Den rige mand og Lazarus	Luk 16,19-31	7./8.	Penge og forbrug
Figentræet uden frugt	Luk 13,6-9	-	
Figentræet og sommeren	Matt 24,32-36; m; L	9.	Fremtiden (Matt 24-25)
De ti brudepiger	Matt 25,1-13	9.	Fremtiden (Matt 24-25)
De betroede talenter	Matt 25,14-30	9.	Fremtiden (Matt 24-25)
De betroede pund	Luk 19,11-27	-	

Bilag 6: Jesu møde med mennesker

Evangelierne gengiver en række episoder, hvor Jesus møder enkeltpersoner. I en del tilfælde udfører Jesus et under eller benytter anledningen til at fortælle en lignelse. Disse er anført i egne oversigter. Her er anført møder, der hverken har ført til et under eller fortællingen af en lignelse.

Samtaler med og undervisning af folkeskarer, grupper af farisæere og skriftkloge eller disciple er udeladt her, herunder også møder med Jesu egen familie (6. kl.), Johannes Døberen (1. og 4. kl.), Peter (3. kl.), andre disciple (Judas, Andreas, Thomas, Filip, Natanael, Levi/Mattæus, Johannes, Jakob m.fl.) og personer omkring Jesu fødsel, død og opstandelse.

Til gengæld er beretningen medtaget, hvor Jesus møder en helt særlig gruppe: Forældre med børn. Og der er medtaget en enkelt beretning, hvor Jesus strengt taget ikke møder mennesket, men blot bruger hende som forbillede: Den fattige enke. Her kunne barnet, som Jesus bruger som forbillede for disciplene, også være medtaget. Den indgår ikke i klasseplanerne.

Person eller gruppe	Skrifthenvi­sing	Kl.	Placering under emne
Jesus og de små børn	Matt 19,13-15; Mark 10,13-16; Luk 18,15-17	0.	Jesus og børnene
Zakæus	Luk 19,1-10	1.	Beretninger fra Jesu virke
Den samaritanske kvinde	Joh 4,4-46	4.	Jesus møder mennesker
Maria Magdalene	Matt 27,56-61; Matt 28,1ff; Mark 15,40-47; Mark 16,1ff; Luk 8,2; Luk 24,10; Joh 19,25; Joh 20,1-18	4.	Jesus møder mennesker
Martha og Maria Maria salver Jesus	Luk 10,38-42 Joh 12,1-8; Matt 26,6-13; Mark 14,3-9	4.	Jesus møder mennesker
Kvinden grebet i ægteskabsbrud	Joh 8,1-11	4.	Jesus møder mennesker De ti Bud (6. bud)
Den rige unge mand	Matt 19,16-30; Mark 10,17-31; Luk 18,18-30	4.	De ti Bud (1. bud)
Zebedæussønnernes (mors) ønske	Matt 20,20-28 (Mark 10,35-45)	(4.)	(Venskab)
Den fattige enkes gave	Mark 12,41-44; Luk 21,1-4	5.	Gavmildhed og gæstfrihed
Nikodemus	Joh 3,1-21 og Joh 19,38-42	(2.) 6.	(Pinse) Jesus, farisæerne og de skriftkloge
Kvinden i farisæerens hus	Luk 7,36-50	6.	Jesus, farisæerne og de skriftkloge

Bilag 7: Forslag til plan for efterskoler 10. kl.

Denne plan er udarbejdet med tanke på undervisningen på de efterskoler, som var medlem af Foreningen af Kristne Friskoler, Pædagogisk Forening. De fleste af disse skoler havde et stort flertal af elever fra bevidste kristne sammenhænge og med gode faglige forudsætninger.

Læseplan

Undervisningen omfatter især:

Bibelen

- Bibelen som bog
- Det bibelske kærlighedsbegreb
- Et evangelieskift: Johannesevangeliet
- Den første menighed og dens mission. Menighedsdannelse og menighedsfunktioner
- Et lærebrev fra NT

Kristen tro og etik

- Helligånden – person og funktion
- Frelse og kristentliv
- Menigheden – nådegaver og tjenester
- Ethiske perspektiver

Kristendommens historie og nutid

- Kort oversigt over kirkehistorien og kirkesamfundene
- Kirkens reformation og reformationen i Danmark
- Kirkernes situation i Danmark og internationalt
- Mission og kirkevækst

Ikke kristne religioner og andre livsopfattelser

- Oversigt over religionernes udbredelse i verden
- Et emne inden for hovedområdet udvælges

Klasseplanen

Klasseplanen skal ses i sammenhæng med fagformål og slutmål for faget, læseplanen, samt introduktionen til klasseplanerne s. 18.

Bibelen

Bibelen som bog

Den bibelske historie i hovedpunkter

Bibelens tilblivelse, oversættelse og udbredelse

Bibelens sprog og genrer, det synoptiske problem

Indøvelse i tolknings- og arbejdsmetoder, introduktion til forskellige opslagsværker/ordbøger

Det bibelske kærlighedsbegreb – Israel som Guds hustru

Tekster til emnet: Højsangen; Hoseas Bog; Ez 16 og 23; Sl 45; Ef 5,21-33.

Johannesevangeliet i uddrag

Oversigt over Johannesevangeliet

Jesu tegn

Kontraster mellem liv og død, Djævel og Gud, løgn og sandhed, mørke og lys osv.

Jesu undervisning af disciplene

Jesu lidelse, død og opstandelse

Idéer til tekstudvalg:

1,1-18: Jesus som "Ordet"

1,35-51: De første vidner

2,1-12: Det første tegn

3,1-21: Troens begyndelse

9,1-41: Den blindfødte og verdens lys

11,1-57: Livets sejr over døden

13,1-20: Jesu tjeneste – og vor

14,15-26; 15,26ff; 16,5-15: Helligåndens gerning

15,1-17: Livet i troen

18,28 - 19,16: Processen mod Jesus

20,19-31: Sejren proklameres

Man kan evt. også inddrage:

6,22-59: Jesus som livets brød

8,1-11: Jesus og synderinden

8,12-47: Jesus som lys og frihed

10,1-21: Jesus som den gode hyrde

Den første menighed og dens mission – Menighedsdannelse og menighedsfunktioner

Ideer: Bibeltekster til emnet: Uddrag af Apostlenes Gerninger og Paulus' hyrdebreve.

Lærebrev fra NT

Et lærebrev, hvor der lægges vægt på hovedbegreber i NT

Ideer: Romerbrevet eller Galaterbrevet gennemgås helt eller delvist.

Kristen tro og etik

(Bemærk: Vægten inden for dette kundskabsområde er lagt på 3. trosartikel. Man kan vælge at tage afsæt i 1. og 2. trosartikel, inden de grundige emner om 3. trosartikel, så helheden i den kristne tro varetages.)

Helligånden i den enkeltes liv – Frelse og kristenliv

Frelseslære og nådemidler

Ideer: Vejen til frelse, tilegnelse i tro – retfærdiggørelse af tro

Ordet som det primære nådemiddel

Skrift og forkyndelse – som lov og evangelium

Dåbens løfte og gave (luthersk og reformert dåbssyn)

Nadveren (luthersk, reformert og katolsk nadversyn)

Skriftemål

Livet som kristen

Ideer: Den dobbelte natur (Rom 7)

Både synder og retfærdig – i alle forhold i livet – kampen i livet med den dobbelte natur – forsagelse – fald og genrejsning – åndens frugter (vintræet og grenene (Joh 15)) – lastekatalog (Gal 5)

Guds vilje som norm for det kristne liv

Lovens 3 brug:

1) lovgiver i samfundet

2) driver til Kristus

3) døder og retleder den kristne

De 10 Bud

Guds vilje som åbenbaring i den kristnes liv

Guds kald og ledelse – samvittighedens plads i forhold til Ordet

Lydighed/ulydighed

Adiafora (mellemting = etisk emne, hvor der ikke findes normative udsagn i Bibelen) fx kulturbestemte emner som dans, rygning, alkohol, påklædning eller film
Lidelse

Helligånden i menigheden - Nådegaver og tjenester

Ideer: Kirken som Guds folk på jord

Nådegavernes sunde brug og ordninger

Vranglære og bedømmelse af ånder

Under dette emne kan lære og praksis i forskellige kristne kirkesamfund/ folkekirkelige retninger præsenteres

Bibeltekster til emnet: 1 Kor 12-14.

Etiske perspektiver

Ideer: Der kan behandles aktuelle problemstillinger, se fx ideer under "Emner på tværs", eller emner efter elevernes ønsker. Se idelisten under 9. kl.

Kristendommens historie og nutid

Kort oversigt over kirkehistorien og kirkesamfundene

Ideer: Urkirken, oldkirken, middelalderen (ortodoks og katolsk kirke), reformationen (luthersk, reformert, anglikansk og baptistisk kirke), ortodoksien, vækkelserne i 1800- og 1900-tallet (forskellige kirkelige retninger og bevægelser, pinsekirke, apostolsk kirke, karismatisk vækkelse).

Kirkens reformation og reformationen i Danmark

Et rids over de store kirkehistoriske begivenheder i relation til reformationen og dansk kirkeliv

Ideer: *Kirkens reformation med fokus på Luther*: Den samfundsmæssige baggrund, Luthers klosterkampe i jagten på en nådig Gud, Luthers 95 teser, rigsdagen i Worms, Luthers fangenskab og udbredelsen af evangelisk-luthersk tro.

Reformationen i Danmark: Den politiske baggrund for reformationen (Chr. II), gennemførelsen af reformationen og danske personer (Hans Tavsén m.fl.)

Efterreformatorens strømninger: Ortodoksi og pietisme – også gerne som de finder udtryk i salmer (P. Gerhardt, Kingo og Brorson) samt Brødremenighedens udbredelse og missionsindsats.

Kirkernes situation i Danmark og internationalt

Kirkernes situation verden over

Engelske og amerikanske vækkelsesbevægelser

Aktuelle strømninger i dansk kirkeliv

Mission og kirkevækst

Verdensmissionen og kirkevækst i Afrika, Asien, Mellemøsten, Israel og Sydamerika

Kirkens møde med islam, jødedom, traditionel religion og Østens religioner/nyreligiøsitet

Tværkulturel mission i Danmark

Kristen kunst kan inddrages i undervisningen i relevante sammenhænge

Ikke kristne religioner og andre livsopfattelser

Øversigt over religionerne og deres udbredelse i verden

En eller flere ikke-kristne religioner og nyreligiøse bevægelser

Ideer: Der udvælges ét eller flere af nedenstående emner:

Jødedom: Træk fra jødedommens og jødefolkets historie, jødisk tro og liv, forståelsen af Israel som Guds folk, forståelsen af staten Israel, messiasforventninger i fortid og nutid, forholdet mellem jødedom og kristendom, forholdet mellem jødedom og islam samt jødedom i Danmark.

Islam: Hovedlinjer i islams historie, muslimsk tro og liv, retninger i islam, islams betydning for samfund og folkeliv i muslimske lande og i Vesten samt forholdet mellem islam og kristendom i Danmark.

Nyreligiøse bevægelser: Nyreligiøse bevægelser, kristne sekter og bevægelser med relation til kristendommen, bevægelser med relation til de østlige religioner (hinduisme, buddhisme, taoisme og shintoisme), bevægelser med relation til okkultisme

Nyreligiøse strømninger: Centrale begreber som fx karma, reinkarnation, energier, aura, holisme mv., væsentlige ytringsformer som meditation, healing, okkulte fænomener, gudsbegreb, menneskesyn, verdensforståelse og sygdomsforståelse.

New Age.

Naturreligioner: Naturreligionerne kan berøres i tilknytning til fænomener i GT og til fænomener i nyreligiøse bevægelser og desuden i tilknytning til missionshistorien.

Undervisningsemner efter elevernes egne ønsker

Emner på tværs af kundskabsområderne eller som egner sig til tværfaglig undervisning

Hvad vil det sige at være kristen?

En række emner inden for Kristen tro og etik og Kristendommen historisk og nutidigt rejser spørgsmålet om, hvad det egentlig vil sige at være kristen og hvordan et kristent liv ser ud – i det personlige liv med Gud og i det kristne fællesskab.

Hvad er sandhed?

Både fra Bibelen, kirkehistorien og vores tid kender vi til forskellige kristendomsforståelser (Se "Kirkens lære og kampen mod vranglære"). I vores pluralistiske land og ikke mindre, når vi ser ud over verden, er der forskel på, hvad man mener, er sandheden om Gud og menneskelivet (Se "Kirken i et pluralistisk samfund" og "Øversigt over religionernes udbredelse"). Det store spørgsmål som disse emner rejser er: Hvad er sandhed?

Kristendom og samfund

Emnerne "Kristendom og politik", "Diakonalt arbejde" og "Kristen i et pluralistisk samfund" kan samles i et større tema om kristendommen og samfundet. Her er det oplagt at inddrage samfundsfag og evt. historie i arbejdet.

Religion og samfund

I forbindelse med emnerne inden for "Kristendom og samfund" rejser sig det større spørgsmål om religioners rettigheder i og betydning for samfundene. Det gælder både i Danmark og på verdensplan, og det er derfor naturligt at inddrage "Oversigt over religionernes udbredelse i verden" og se sammenhænge mellem dette og det politiske verdenskort. Også her er det oplagt at samarbejde med samfundsfag og evt. geografi.

Bilag 8: Indholdsfortegnelse til *Undervisning i kristendom*

Af Birgitte Kjær, FKF 2010

Forord
Indledning
Detaljeret indholdsfortegnelse

Del I: Undervisning i kristendom

Kapitel 1: Indkredsning af faget
Kapitel 2: Rammefaktorer
Kapitel 3: Elevernes læring
Kapitel 4: Fagets grundlag
Kapitel 5: Fagets formål
Kapitel 6: Det faglige stof
Kapitel 7: Fagets slutmål
Kapitel 8: Fagets metoder
Kapitel 9: Evaluering i faget
Kapitel 10: Kristendoms læreren

Del II: Undervisning om ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Kapitel 11: Indkredsning af emnet
Kapitel 12: Emnets formål
Kapitel 13: Emnets faglige stof
Kapitel 14: Emnets slutmål
Kapitel 15: Undervisning om emnet

Del III: Kristendomskundskab i folkeskolen

Kapitel 16: Forståelsen af faget i folkeskolen
Kapitel 17: Fælles Mål 2009
Kapitel 18: Folkeskolens Afgangsprøve

Litteratur
Tak
Forfatterpræsentation

Bilag 9: Undervisningshæfter til læreplanen

Se www.kristne-friskoler.dk/bogsalg

Bilag 10: Links

Foreningen af Kristne Friskoler

www.kristne-friskoler.dk

Bekendtgørelse af lov om friskoler og private grundskoler m.v. :

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25430>

Fælles Mål for kristendomskundskab:

<http://www.uvm.dk/service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles%20Maal%202009%20-%20Kristendomskundskab.aspx>

Prøvevejledningen for kristendomskundskab:

<http://www.skolestyrelsen.dk/sitecore/content/Skolestyrelsen/Skolen/Afsluttende%20proever/2%20Fagene/~media/Styrelsen/afsluttendeproever/pdf/Proevevejledninger/P-vej12010/Kristendomskundskab%202010.ashx>

Prøvebekendtgørelsen:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132895>

Den Danske Salmebog i en online-version med melodier:

<http://www.dendanskesalmebogonline.dk>

Denne udgivelse i elektronisk udgave:

<http://kristne-friskoler.dk/dokumenter/kristendomskundskab>